Kontor vanutelle.
15.XII.39

Albert Tišler

14. dets. 39
663

Advokatuuri korraldus

Baltimaal ja Poolas

A.A
~~7916~~

1939

Lep. 21.XII ja Eesti Kaubanduskoda

Õigus on inimeste päralt;
inimene on õiguse päralt.

Autor

Essõna

Käesolev esitis ei pretendeeri rutselase õigusteaduslase täppisteaduslasu töö edule, vaid tahab olla, esiteks, ülõpilase eikroolis omatuid õigusliku teadmiste ja teadlumiste, ensamsina esmenuid õigusdistsipliines saaldunuid mõistete ja kontseptsioonide kristallisatsioonist tulener normiviitlik rekonstruktsioon ja teiseks, püüda esitada nolme Baltimaa advokatuuri arvelduses nende põhialuseid, organisatsiooni ja funktsioone. Essaus on võetud naboola advokatuur.

Tartus, detsember, 1939.

Autor.

Osundatud kirjandus ja raamatud allikmaterjal:

Benedikt, Die Advokatur unserer Zeit, Berlin, 1922.

Bonfante, Rooma õiguse ajalugu, Tõlkes, Tartu, 1931.

Cresson, Usages et règles de la profession d'avocat, Paris, 1928.

Klümann, Haldusprotsess, Tartu, 1937.

Klümann, Õigusnõud, Tartu, 1939.

Mac Cardie, The law, the advocat and the judge, London, 1927.

Magnus, Die deutsche Anwaltschaft, Berlin, 1925.

Magnus, Die Rechtsanwaltschaft, Leipzig, 1929.
Püp, Rahvusvahelise õiguse, Tartu, 1936.
Prudhon, Frankreich, Übersetzung, Leipzig, 1929.
Rednitz, Freie Advocatur und numerus clausus, Mainz, 1911.
Rääga, kriminaalprotsess, Tartu, 1937.
Reck, Internationale Rechtsanwaltschaft, Leipzig, 1929.
Wenger, Die Anwaltschaft im römischen Recht, Leipzig, 1929.
Wenger, Institutionen der römischen Zivilprozeßrechts, München, 1925.
Williams, Britisches Reich, Übersetzung, Leipzig, 1929.
Gaius, Institutiones
Justinianus, Digestae
Justinianus, Codex
Justinianus, Institutiones

Eesti Advokatuuri seadus, RT 1938, 36, 322.

Leedu kohtukorralduse seadus, Vyriausybės Žinios 1933, 419.

Läti kohtukorralduse seaduse 1935.a. ms.

Poola Advokatuuri seadus, Seadusleht 1932, 86, 733.

EV Põhiseadus.

Sisukord

	lk.
Essõna	3
Osundatud literatuur ja kasutatud allikmaterjal	4
Õigus ja kaitseja	8
Õigusest üldse	8
Õiguse häired ja kompensatsioon	11
Kaitse ja kaitseja	16
Viidete alus- ja allikmaterjalid	23
Advokaat rooma õiguse evolutsioonis	24
Viidete alus- ja allikmaterjalid	36
Kaus dihhotoomsel advokatuuril	37
Traditsionalistlik Inglismaa	37
Prantsusmaa	44
Viidete alus- ja allikmaterjalid	47

Advokatuuri korraldus Baltimaal ja Poolas 48

Eesti 49

Mõiste 51

Vandeadvokaadi vastuvõtmise tingimused 52

Vandeadvokaadi õigused ja kohustused 57

Advokatuuri organid 58

Advokatuuri üldkoosolek 59

Advokatuuri nõukogu 60

Advokatuuri nõukogu juhatus 61

Advokatuuri revisjonikomisjon 63

Distsiplinaarkohus 63

Advokatuuri eksamikomisjon 68

Vandeadvokaadi-abid 69

Eraadvokaadid 73

Leedu 75

Mõiste 77

Advokaadiks vastuvõtmine ja vabastamine 78

Advokaadi õigused ja kohustused 82
Organid 85
Advokaadi peanõukogu 85
Advokaadi nõukogu 87
Advokaadi distsiplinaarvastutus 89

Läti 93
Mõiste 95
Üldalused 96
Advokaadiks vastuvõtmine 99
Advokaadi õigused ja kohustused 100
Organid 101
Advokaadi üldkogu 102
Advokaadi nõukogu 103
Distsiplinaarvastutus 105
Vandeadvokaadiabid 106

Poola 110
Mõiste 112

Õiguskaitse 113
Advokatuuri vastuvõtmise tingimused 114
Advokaadi kohustused ja õigused 117
Advokaadi kohalt vabastamine ja taganemine 118
Advokaadi distsiplinaarvastutus 121
Riiklik järelevalve 123
Distsiplinaarvastutus 124
Advokaadi apellatsioon 125

Tabelid

Eesti advokatuuri rahvaarvu suurenemine 50
Leedu advokatuuri rahvaarvu suurenemine 76
Läti advokatuuri rahvaarvu suurenemine 94
Poola advokatuuri rahvaarvu suurenemine 111

Õigus ja kaitseja.

Õigusest üldse.

Lähtudes õiguse ja kaitseja probleemiasetusel ja -käsitlusel üngkeelsest mõistest – õigusest – jääme me selle mõiste olulise sisu täpsa sõnastuse otsingul paratamatult taanduma püstitatud definitsioonide rägastikku, saamata vastust tema olemuse mõõtmeks. Õigus iseenesest on juristile samuti definitsiooni mõiste nagu teoloogile usu või psühholoogile hing.

Mõistete pretsüsse formuleerimiseks hülgavate õigusteaduse pioneride – rooma juristide – püüdlust annavat meile teada õiguse esimeste reegle. Nii justinianuse kompilatsioon-õpperaamatus Institutiones pretseptoreist Gaius: Iuris praecepta sunt haec: honeste vivere, alterum non laedere,

suum cuique tribuere[1]. Samas esineb temas püü-
rung – tuvastada est constans et perpetua voluntas
ius suum cuique tribuens[2] – selgitades rahuldavalt
õiguse mõiste, ei anna meile õiguse määratlust
enam.

Hilisemaks määratlusest ei koorunud ent
nüüdsed metafüüsilise olemusprobleemiga seotud
degaa, eeldada õigust õõliseses esineva nähtusena,
mille ülesanduseks on reglementeerida inimeste
ühiseluliisi suhteid.

Õiguse õõlisuses esinemise on algade jook-
sul avaldunud mitmesuguseis vormes. Õigusakuse
ajaloo hämaruses, ühiskondliku kooselu primitiiv-
seis vormes, avaldus õigus algelste tavade – käi-
mis- või käitumisreeglite – näol. Tavad, sõltuvalt
inimgrupe rahvastikust ja laialiparadusest,
arenesid eriilmeis gruppe omapärad, a ööd lausal-
daselt disparaatsed. Palmut autoritest, nesoleus
ühendanud ja koordineerinud õigusliku õõlust.

Seda oli võimalik tegema alles ühiskondliku moodsa arengus tõusetunud uus vorm-riik, mis võimuvahendega ühendas laialiajatud inimesi ja sulatas nokku heterogeensed normikogumid.[3] Nii nälmeji juba varemuti kui kaheksakümmend sajandit e. kr. Babüloonias Hammurapi ajastul ja ulatuslikku seadusloomet, mis võttis ennekord tavaõiguselt ta reegleid ja jättis võimalik sõjaga tõenäoliselt paljandava ülesande-valvata iseend kirjutatud õiguse lünkade jõrgi, et nende olemust neid täita.

Edasises arengus, ühiselu komplitseerituse kasvamisega suhete laienemise ja pinnendumise tõttu, on kirjutatud õigus haaranud enesele selleks valitseva positsiooni, et tavaõigus on pidanud leppima väheste ja vähetähtsate õigussuhete suhtega. Seal-juures kirjutatud õiguse all mõistame seadusi, mis on riigi seadusandliku võimu poolt sellens seatud korras antud normid.[4] Seadus omakorda

karistab ja klassifitseerib mõtlemisteelt.[5]

Tavaõiguse ja seaduse kõrval esineb veel kolmas õiguse avaldumisvorm – leping, mille olemus on õiguslike isikute suhtlemises, kus vastastikku kokkulepitakse teatud sammudes. Leping võib olla kõrvastatud kindlasse, nõuetekohasesse vormi, kuid ka vormivabad lepingud, vormi nõudmatusel, omavad sama tähendust.

Loeteldud kolm õiguse esinemise nähet, asetuna järjestuse jõustumise järgi – seadus, leping ja taba – moodustavad inimeste omavahelise ja inimeste ja asjade vahelise suhted korraldavate eesrjade kogumi – normide kogu. Viimast tähendust tavatsetakse identifitseerida õigusega.

Õiguse häired ja kompensatsioon.

Õigus reglementeerib eluvaldkondi. Tavaõiguse arenemisel püüdsid õigusloomet suunata primaar-

sete tavade rahuldamisega seotud täismõõdus, olles sealt ja varasult sõltuvusliku iseloomuga.[6] Üksikisiku mõõdupuu elutsevad individuaalsed ühised tavad ning häired ühiste tavade rajamise lahendatis nende alusel. Teravam oli aga konflikt rajooniidevahelise, erinevate tavade kooskõlastamise puhul. Siin, superoidsuurtes õigusemõistja puudumisel, oli absoluutne argumentide füüsiline tugevus.[7] Kellel jõud, sellel õigus – see tõekspidamisel rahvusvahelises õiguses esinohale tõusnud „norm" on vanemaid konfliktide lahendamise eeskirju.

Reegli ülemuse individuide organisatsioonimõõtmes nimetab konstellatsiooni mõõtmeti. Objektiivse õiguse alusel tehtavat tõlgendusmuse ei kuulu enam tõendiraskuse argumentide eneste lahendamisele, vaid viib arg-ajalt ja üha rohkem huvitub kodanike õigusliku vahekordade normeerimisest ning tehnoloogiahäirete vahistamist käsitlemisest.

Oma funktsioone saab riik täita ainult ühtlustamisalt

süsteemisiseseid organisatsiooni raudu. Süsteemi alussens, mis tagab organite häirevaba funktsioneerimise, on üksikute riigis positiivselt eristuv, ent põhiloomult kohild sihtlane õigusnorm – konkreetsel rahvusel normaldava kehtiva õiguse ühise sisu. Õigusnorm määratleb igale üksikule riiklikule funktsioonile sisulise positsiooni ja teatavat piiritletud kompetentsi.

Funktsioonide süsteemis on vaated ja teooriad olnud aegade jooksul erinevad. Valgustusajastu ühiskonna- ja riigiteoreetik Montesquieu, püstitades võimude lahutuse põhimõtte, mille järgi riigivalitsemise kolm põhifunktsiooni – seadusandlik-, täidesaatev ja kohtuvõim – oma teostamises on üksteisest sõltumatud, asetab funktsioonid omavahel koordinatsiooni vahekorda.

Sellega ei tohi leppida uus-austria nn. normatiivne koolkond, kuna täidesaatva ja kohtuvõimu antide õiguslik vahetegemine antud süsteemi juures on võimatu, ja on loonud oma süsteemi õiguslike

andole seloomu järgi. Erinevalt õigusnormi põhifunktsioonist dikhotoomsel normivaba- ja normiõiguse funktsioonil, jagab ta viimase omakorda legislatiiv- ja eksekutiivfunktsioonideks, millest esimese põhifunktsiooni kontseptsioon esineb vaid mõistelises abstraktsioonis puhtteoreetilise kategooriana haldus- ja kohtu tegevuse ühiste sooritusmuste tähistamiseks.[9]

Selles süsteemis on kohtutegevusele määratud kindel asend ja kompetents – tegelda ainult õigusemõistmisega vaieldavais õigusliikes viisil, mis juures õigusemõistmise all tuleb mõista igasugust konkreetse tegelase ehk viisjuhtumi seaduslikul lahendamist.[10] Seaduslikkus on lahendamise selles mõttes, et viisjuhtum rekonstrueeritakse tõepärasel sellisel kujul, nagu ta enne oma ametlikku lahendamise momendil, mille soorituse asjaolusid ise.

Nagu kohtufunktsiooni ülesandelisest arvelduselt nähtub, tuleb selle teostamisel viisjuhtumi, täpsemalt, tegu või tegevus anda nõuetekohases

ponendaja ja tõmmeldaja, mõõtjaja ja juba esines. Kuna lahendus antakse asjaosalistest lõmalseisva, väpoolsta autoritaadi poolt, siis on suuresti oluline, milleseisukohalsena kristalliseerub uurimisrühmi rekonstruktsioon. Kohtuorgaanid, valvel olles materjaalse tõe saavutamiseks, käivalsessjana peavad selleks, et taastada tõelise sujumise (tõimalikult) objektiivsesse, kasutama mõlemat liiki kohtulikke vahendeid ja tõendeid – imute õeldi ja seletusi, asi- ning viyalikke tõendeid. Kõige selle tõttu sujumise õigusemõistmise menetlus nõuab juurdlust tõimingute sarjaus, mille orienteerumise nõual juurdlust uurab finantsiooni. Kuna asjaosalised, kelle valusamalt viival lahendamise tulemus – otsus, taralisesti vastavad uurijatsiooni ei oma ja seetõttu ei taju perfektselt näiv protsessitõimingud, siis jäävad nad paratamatult kohtutegelase range formalismis abituks statistiks. Et vältida seesugust ebaloomulikku olukorda, on vägagi sujumised algse joonisel erilise instituut, mille ülesanne on teeste

õiguste juriidiline abistamine, enda aga kohtuvaidlusi ajamine. See institutsioon on advokatuur.

Kaitse ja kaitsja.

Protsessimenetluses esmavaras peaosalisus on kohus, üksikkohtunikuna või kollektiivi näol, prokurör, kriminaalprotsessis kollektiivkohtuis ning administratiivprotsessis kõrgemais kollektiivkohtuis obligatoorselt ja tsiviilprotsessis fakultatiivselt, ning vastukond, kannatanu ja kohtualuse esindaja. kaitsja ja vastja esindaja. hageja ja vastja.

Kohus teostab õigusemõistmise funktsiooni erapooltuna ja seesuuna objektiivse õiguse alusel otsuste tegemise näol vaidlusalais õigussuhtes küsimustes. Tema tegevuse aluseks on aga süüdistuse, kaitse või hõõdjaalse esitamine.

Prokurör, kaitsevõimu esindaja kohtute juures, funktsioonius on kriminaalasjus kohtule süü-

distsipliini järele valvamine, halduskorralduslike määruste täitmise järele valvamine, haldusasjus vaidlustamine.[11] Oma ülesannete täitmisel on prokuröri tegevus koordineeritud (koostöös) kohtuga, vastastikuses tegevust mõjustades suunatud.

Kolmas prokuratuuri osalise – vaatlusaluse – ülesanne on ainult kaudselt seotud eelmiste kahega. Ta koosneb kahest vastandlikust suundumusest, millest, nagu ülalpool on näidatud ja nagu nõuab nende tähtsus – aktiivsuse tõstmisest, ning teisest, õigusrikkumiste vähendamisest, mis peaks kompenseerima nõudluse – passiivsuse tõstmisest. On nende õigustatud eesmärgi avalikustamise huvides, kui prokuratuuri aktiivsuse tagajaga nimi selle tähtsuse arendamiseni prokuröri.

Kuna õigusrikkumise määr ja struktuur määratlus on fikseeritud sporaadiliselt vahetevahelisi seadustes loendamatute seaduste ja, ning nõuete õigest tõlgendamisest omavoliliselt ilmnetud huvide

rikutus ja selle ulatus, siis on paratamatult vajalik, et hilisemal kohtus esmesel väärtkonda moodustavad asjaolusi oleks abistamas algsest suuliselt tõestustel õigusteadlane, nes selgitaks seaduste mõtte ja sel viisil sageli põhjendaks kohtume esitatavaid lootusetuid nõudmisi.

Kuna kodanikele „seaduste mõtte tundmine ei ole vabandatav,"[12] kuid seaduste õige mõistmine sõltub on mõnikord ja sageli väga äärmiselt raskesti valmistav, on advokaadi – kutselise juriidilise nõu- ja abiandja – institutil praegusaja ühiskonnas vgal sammul paratamatult vajalik. Õigeaegne advokaadi poole pöördumine säästab suure osa õigustõsiid ning säästaks kulutusi aja ja rahas, kõnelemata väärtuslikest moraalsest kahjustumisest või mineviigust.[13] Kui seda aga siiski pole soovitatud ning hilisemus on esitatud juba eraõiguslikule mõtteviisile lahendamiseks, tõusetub advokaadi tõene funktsioon – poolte ja huvirühmade esindamine kohtus.

Asjaosaliste kaitseks on kohtuvõ juba objektiivse õiguse poolt varustud teatavad kaitsevahendid. Nii kohustatakse kohtunikke selgitama poolte neile seaduses antud õigusi nagu protsessi käigus. Samuti protsessi läbiviijat, kohtumõtja, peab illustreerima sõnastamisel arvestama kõiki asjaolusid vähemalgult objektiivselt, selgitamata sundistavad asjaolusid kaitseks. Sama on nõutav ka ametliku sundistaja, prokuröri, kohta, kes, vaatamata oma otsesele sundistamisfunktsioonile, nii aga seejuures pole muud kui seaduse kaitsemõte, on kohustatud kohtuvalvet kaitsete asjaolude ilmnemisel vastavalt sundistusaste ja sundistatava astme puudumisel sellest loobuma, või nagunii esitama edasikaebusi süüdi kahtlustatu kasuks. See, protsessinormes ettenähtud nn. materiaalne kaitse,[14] on oluline tähendusega, sest ta teenib nagumõistlikku õigusemõistmise olemuslikku põhipõhimõtet - materiaalse tõe tuvastamist.

Materiaalse kaitse mõiste alla kuulub ka kõik

see, mida kannatanu ja kohtualune, resp. hageja ja kostja või nõudja ja kostja isiklikult kohtus eneste eest soovitavad. Selle puudulikkusele on viidatud juba ellpool.

Teatud juhtudel pole aga poolte, isiklik kohtusse ilmumine ja enese kaitsemine üldse mitte vältimatu või mõeldav. Nii juriidiliste isikute kohtusse ilmumine on juba füüsilisest võimatu ja siin peab paratamatult kaitsema nende huve ja esinema kohtus nende eest kogu teine, füüsilise isik. Kõik füüsilised isikudki pole teatud olukorras või mehed kohtus eneste huve kaitsema arenematuse tõttu vanuselt või füüsilise või psüühilise nõrkuse tõttu. Neil asjaoludel on vaja nn. vormilise kaitse[15] lubamine kohtulikul menetlusel asjaosaliste kui ka õigusmõistmise huvides vajalik.

Vormilise kaitse tähendusest välja arendamist teeb eriti rutsealalise organisatsioon-advokatuur. Ta on varustatud eriväel täiskasvanuiga,

olenevalt vastava riigi poliitilisest struktuurist ja õigussüsteemi mentaalsusest, ent põhiolemuselt jääb ta notariaal organisatsiooniks, mille ülesanne on ettevalmistada ühiskonnale vajalikke majanduslikke tehinguid juriidiliste teadmiste, oskuste ja kogemuste põhjal võimalikult ajakohaste võõrandi asju kohtuametnik.[16]

Sellena on notariaal objektiivõigusliku mõõdetelgede minimumeldused, millised peal advokatuuri asutadasoovija omaima. Esmaseks eelduseks on tavalisest vastav haridustase, olgu see siis ülikooli õigusteaduskonna lõpetamine või majanduskõrgkooliensamite sooritamine. Teiseks olulisimaks nõudeks tuleks mõõdetsa vastava riigi kodanikususe- ja rahvusest tsensust. Advokaadiametisse nõudehadnuseks on püstitatud ka teatud moraalsed nõudmised.[17]

Neile tingimustele vastavaid on pääs advokatuuri suures osas riigis vaba. Numerus claususe rakendamine on lubatud ainult erandjuhtudel, kui see on vajalik kohtute ja prokuratuuri normaalseks tööks.[18] Advokaadiks võetakse vastu kirjaliku avalduse alusel, mis esitatakse advokatuuri juhatusele. Avaldusele lisatakse kodakondsust tõendav dokument, haridust tõendavad dokumendid, iseloomustus viimasest töökohast, arstitõend tervisliku seisundi kohta ja kohtu tõend karistatuse kohta.[19] Kandidaadi vastuvõtmise otsustab advokatuuri juhatus, kes võib ka keelduda kandidaadi vastuvõtmisest, kui ta ei vasta seadusega ettenähtud nõuetele.[20] Kandidaadi vastuvõtmisest keeldumise otsuse peale võib esitada kaebuse kohtule.[21]

danist pole tavatsetud ülatuslikult praktiseerida, sest vaba advokatuuri omavahelise intensiivse konkurentsi tõttu on mõnigatel teadustöö taseme tõus,[18] mis nõrgemad nagunii liigustatavate majanduslike piirangute tõttu advokaadi vabadust varja.[19]

Peale otsese, kutsealaliselt ettevalmistava ülesande on aga advokatuuri funktsioonid märksa kaugemaleulatavamad. Ta peab ka andma ühiskonnale ja riigile õigusteadlasi, kes oleksid suutelised mitte ainult rahuldavalt kaasa rääkima õigusloomes liikluses, vaid ka seda koordineerima, suunama ja juhtima.[20]

See funktsioon on omistatav advokaadile sepärast, et nemad oma otseses kutsealaloses tegevuses igal sammul on lähedases kontaktis õigusega elulise tõsimisega. Peale õigusteoreetilise ja normatiivse käsitlemisoskuse, millele rõhme on praktikas meldunes õigusteadlasele-õpet-

laste, peab advokaat olema aga enda just juristi-praktik. Viimane omadus on küll ka kohtuniku tegeluses möödapandamatu, kuid kohtunik seeneest, kuuludes ülemnõukogulikult reglementeeritud spetsiaalsesse institutsiooni, on väljaspool staatust absoluutselt nõrgast õiguspoliitilisest sammanuisist. Advokaadi sõltumatus aga võimaldab talle tegelda ülesannetega nõrgi õigusnarma põhifunktsioonina. Et see ülesanne ülatuses ja tähtsuse tõlgenduses on teostunud, seda näitab nuyunalt olevik. Tendents, rakendada advokaate õigusnarma teenistusse, nii legislatiiv- kui ka haldusfunktsiooni alal, näitab märgatavat tõusu.[21]

Viidete alus- ja allikmaterjalid:

1. Justinianus, Institutiones 1,1. De iustitia et de iure.

2. Justinianus, op. cit. 1, 1.
3. Riigi õiguse loengud 1938/1939
4. Ditto
5. Ditto
6. Püp, Rahvusvaheline õigus, lk. 2
7. Püp, op. cit., lk. 3 ja Rääго, kriminaalprotsess, lk. 16.
8. Klümann, Õigussõnastik, lk. 87
9. Klümann, Haldusprotsess, lk. 28
10. Klümann, op. cit., lk. 25
11. Rääго, op. cit., lk. 130
12. Põhiseaduse § 4.
13. Benedict, Die Advokatur einem Zeit, lk. 42
14. Lahemalt Rääго, op. cit., lk. 159
15. Ibid., lk. 160
16. J. Magnus, Deutsches Reich (vaguteos J. Magnus, Die Rechtsanwaltschaft), lk. 1
17. H. Weck, Internationale Rechtsanwaltschaft (v. J. Magnus, Die Rechtsanwaltschaft), lk. 492

Vrd. Eesti Leedu, Läti, Poola advokatuuri navalesu, Advokaadiks vastuvõtmise tingimused.

18. Reidnitz, Freie Advokatur und numerus clausus, lk. 63

19. Heck, op. cit., lk. 496

20. Magnus, op. cit., lk. 25 jj.

21. Hock, op. cit., lk. 497.

Advokaat rooma õiguse evolutsioonis

Room, nagu teada väga varasest, sellest hoolimata mängukaal asetsevast linnriigist nõlme, kujunes nüüdisaja maailmavaatega, paljuski nii oma avalik-õiguslike asutuste revolutsioonilisuses, nii ka, ja just eriti, eraõiguses õigusloome idee arengu evolutsioonis tänapäeva riigi- ja õigusteadlaste teadmiste ja teadmiste rajamises ning täiendamises ammutamatut varasalve.

Kolmeteistsajandilise oleku jooksul (754. a. e. Kr. – 565. a. p. Kr.) on Room suutnud anda järelmaailmale õiguse selliselt väljaarendatud kujul, et hilisemail sajanditel pole olnud vaja olla oluliselt tegemises uue õiguse loomisega ega arendamisega, vaid on piisanud rooma õiguse retsipeerimisest

ja säilitamisest. Tegi naasaega on roomа õigus ulatunud täiuslikult formuleeritud eraõiguslike mõistete ning süsteemi, mis moodustab põhialuseid ja lähtekohti uusimaiski tsiviilõiguslikus noodeses. Õnneks on see sellest, et roomlased juba varakult tunnetasid, et õigus pole mitte riigivõimu omavolilise saavutus, vaid rahva kauaaegse orgaanilise toode; õigust ei tule riigivalitsejat nuputada, vaid lasta vabalt areneda rahva õigusteadvuses. Selle evolutsioonimõiste rakendamise najal õnnestub rooma õiguse arengu orgaanilisus, naturaalsus ja progressiivsus ning õiguse fundamentaalne püsivus läbi aastatuhandete.[1]

Rooma riigi- ja õiguse ajaloo raskused tulenevad vähesest saavaalusest läbimõeldud tava, mis moodustab nagu varasema rooma õiguse – ius quiritium. Hilgem, 451. a. e. Kr. lõpetab

algelise kryalise normide nagu, nn. kahekesinõnne taholi seadused.

Eelnevalesse, omaabi põhimõttel tõõde lahendamist asendab võõrkeelsus ühismõnnas varasemal õigusemõistmisel - jurisdictio - mis on aga vabatahtlike ja vaieloomuga algusest peale otsuse tõendamiseni.

Jurisdiktsioon tõendamisel tõimub nn. legisaktsioonilise protsessi naudel.[2] Legis actio koosneb nõudest omapoolse tõendamisest protsessifaasist - menetlus in iure, mis on protsessi võrdlemisi osa, mis magistraat teeb arusaamise, et tahame tõendada, nõudmisi - litis contestatio - ja tõimuvad ka poolte vastuväited, mng - menetlus in iudicio, mis varasemalt aitab asja juba sõnalisest külgest ja teeb otsuse. Legis actio protsessi aluseks oli formaalne hagi, nn. legis actio, millesse on tõstud väga range vormi.

Legisaktsioonilist protsessi iseloomustab ääri-

mussuimõõdud formalism, antud sümboolsus, tunnistajate kõhtsus, suulsus ja solensus. Sealjuures aga essndus oli lubatud asuda eranõuntadel-alalaiste, oyade ja õraõigjate est- sest oli nõutud amandada või kohustuda võõraste õnnite nauda, nagu õõndab Gaius: cum olim... alieno nomine agere non licebat.[3]

Nagu õldsell printsiibil rahvaste juures, nii ka vanimas roomas õiguses pole lahutatud era- ja kriminaalõigust. Kõigem, mis hanatanse nende vahel vahet tegema, on kriminaalõigusel suuji tugev eraõiguse õeloom.

Vanimas roomas õiguses leiame, et juhtumil, mis isik on nõda saatnud ningi surmama suutco, ümaldatause ta suguvõsast, õigusest, ta kuulutatause kõdpriiks, õnnistuga saan esto. Ka rahvaõigi ajal on kriminaalõigusel veel tugevad eraõiguslõnne sugemed, sest peale criminal-avaliku suutco, õntõ veel delictum pri-

vahemi - erasüütegu. Eramuraalsüütegude protsess väitus Tärtsti tsivilprotsessiga, pagudes menetluseesmi mõne ja muidugi. Avaliku korra kaitsmise mõisteldi aga kahvanevaselemul, erinevuste centrumata ja vaatluta tõsta ees, mina mõnusat toimetasid magistraadid. Vabariigi ajal moodustati spetsiaalsed kohtud, nn. quaestiones perpetuae, mis aga süüdistus jäi ainagi erasüüe näite.

Seaduste protsessuaalide juures, arvamaldele isiklike osavõtte nõutamisel, puudused ilmsid kohtuliku naiste tõendamises.

Saamaalõigusse tähendus nadus alles vabariigi lõpp-perioodil. Põõrdelse tähendusega sellus oli aastal 300 e. Kr. ilmutatud rahvahaigide kogu- - mis avita Flavianum, mille kaudu esmakordselt rahvas võis tutvuda rahvahaigi vormega, mina seni oli seadusetundmine seotud aristokratia pontifexide käes, kes täitsid tsaarõigust ja

seggpaisatus algeisse nahutesstrümmetahvli sa-
duste järgi.

Õiguse pühalik-pidulikkus ja maagiko-sala-
päraisus hakkas hajuma aga alles Roomas juris-
pruudentsi algetga. Aastal 253 e. kr. pandigi alus
jurisprudentsi õpetusele, mil esimene plebeidest
pontifex-maximus hakkas rahvale avalikult
andma nõu juriidilisis küsimusis astutuvate
asjaoludade näol.

Olgugi, et klassikalise jurisprudentsi ajajärku
tähistatakse esimese Roomas keiser Augustuse
valitsemise aja algusega, omavad juba vabariigi
lõpp-perioodi juristid oma tähendusega silmapaist-
vat tähendust. Neide tähtsust ei saa aga võr-
relda raasaigse juristi tähendusega, sest Roomas
juristi amet oli avanud, millel ust nad ei saa-
nud tasu, nälle aga valmistust nad sel viisil
ühe võimaliknus hilisemais kapitalistlik-
-poliitilisis mõtteis.[4] Ka nohtus ei esinenud nad

õpetuseks, mis esitabi need mõnedest naaberja
juurdeõpetajatest.

Nende kohta tähtsamad juriidilised ütlusainel
olid 5 +: respondere – vastuste andmine igapäevaseis
juriidilis küsimusis mitte ainult eraisikute vaid
ka kohtunikule nõu küsijatele isegi riigiasutuste,
missuures vastuste tõsine oli tähtsa õigusteõl-
gendamine; cavere – mõiste ütlusaine sõnastus
nõudvaja notari tegevusele, mis juuridel and-
sid nõu igapäevaste juriidiliste aktide koosta-
misel ja õigusliste sõlmimisel, mis oli Roomas eri
vajalik, sest juriidilis tehingutis nõuti äärmist
formaalsust, mõnigi vormivigga andis
põhjust tehingu tühistamiseks; agere – kõnesvas-
tavate spetsiaalsete, kohtule esitamiseks vajalike
kaebde koostamisest.

Õpetus neile kolmele juriidilisele tegevusliigi-
le oli instituere – elementaarne õpetamine
tegevus ja instruere – sellele järgnev üksikasjalne

õpetus. Õpetamise juures võetakse nüüdmuidu tähendust kõigem õigusemõõd.

Vabariigi lõpul muutusid juristide arvamused, nn. communis opinionis fantoomist tõtterasse, mõlgu arvestasid seejärel riigi organid ja kohtumõistmisel, mõni seadusse jõudes nad veel ei omamõel. Seetõttu printsipaadi ajastul, mil tõttamaile juristile anti puudepõhi loba vastamiseks - res respondendi ex auctoritate principis non ipsorum responsa muutusid seaduseks õigusmõistmises nõigil analoogsel juhtumeil, nõjuneides tähelepandavasti õigusallikaks valemaigsete rahvamoõslikute abiste ja praetori ediktide kõrval.

Juristide mõjuvõimu kasvamisega vabariigi ajal organiseerus ka protsessivõimalduse ja formaalsuse lagsaatmise protsessi kõrvale teenistaastal iso e. kr. nn. formulaarprotsess.[6] Seatõttu oõe fakultatiivselt, mõnikõrd ka praegi domineerivaks protsessivormiks, mõna ta oli vasta-

vana õigusele nõudele rahva õigusteadvuse arenedes ja ühiskonna struktuuri muutudes.

Formulaarprotsessis, mis jagunes nüüd veel samuti nagu legisaktsioonilises protsessis menetluseks in iure ja in iudicio, oli aga kohtuvõim juba esteenäindunud asundis ja rohtumagistraat, praetor, asus menetluse juhtnuorele, andes, enneda in iure staadiumis, teises faasis, in iudicio, enne- rale poolte poolt valitavale eranohtunikule kohtuliku instruktsiooni - formula - kiili nonnudes ja menetlusjuhtide nõusmi, aga arutamiseks ja otsustamiseks. Eranohtunik, valitud tavaliselt senaatoreist, pidi aga kohtuliku arutelul pidama täpselt nimi esitatud formulast, mille täitmise järgi kohus magistraat, võrdes kasutada vajadusel translatio iudicii - menetluse ümbersuunamise teiste instantsiooni andmise, protsessi edasiviimise või rohtunuse tagasilükkamise vahel. Esitatavate tõendite kontrollimiseks oli aga eranohtunik

vaba, samuti saistas ta suvalisel avalsuu avamise ja poolte auväärsuse otsustamõjurina naaluteisis.

Peale nägivõimu instruktüüre formula eineval ues ja vana protsess vail rahes aluseks punktis. Esiteks, uues protsessis kaob sakraalne tähendusaalsus ni suure tähtsuse ja säilineb ni rudisio märgatavalt, teiseks ja kardinaalsemaks muudatuseks on aga kohtuleksu esinduse tunnustamine.

Formulaarprotsessi ajaviaal saas tüüpi esindajaid[7] - cognitor ja procurator. Mõlemail on nii füüsiliste- kui ka juriidiliste isikute esindamise õigus. Nende juriidiline erinevus on mõõdukander esindamisõiguse saamise aluses ja vorm. Cognitor seatakse ülesandmise, suutmaalsuse esindajaks ja volitatakse ni suure solemsete sõnadega - certis verbis, nagumisel on vajalik vastaspoole juuresolek.

Procurator seevastu oli Rooma rahanõude ülevõtmise varanduste valitseja - procurator omnium bonorum. Tema esindajavolituse saamisel ei olnud olulise määramise ja sõna tähendusel mõnut. Tema funktsioonid seisa piirdusid peamiselt varanduse vastu tehtud sõitmiste ja nõuete puhul kohtuvõimu esindamisega.

Hilgem, järeldamisega ja justinianuseaegses kohtus procurator ad litem nõudja tähistama procuratorit, nes esines protsessis ühenduses, õpetuseaalse esindajana.

Formulaarprotsessi nadumuseja 3. sajandil p. kr. kaob ka cognitor ja justinianuseaegses näeme ainsa esindajana procuratorit.

Õigusõigusliku esindaja mõiste formulaarprotsessis tuleb ka partei vormilise nõudja.[8]

Eelpoolmärgitutelt Rooma juristid ei kohtus ei esinenud vaid responsumid õigusliku küsimuste. Kohtus esinesid asjaosalistele nõuvad aga

oraatorid, nellel polnud enesel õigusteadustega ettevalmistust, kuid oma nõnesuse naudanuega, juuridilsel nõuandel pidanuid asja kontus estada, arvepõimtes vodanuse auväärust ja head nime, püüdsid mõjustada kohtumõistu otsuse tegemisel.

Kuna jurist-õigusteadlase ülesannete ring oli laialivalgunud aegu, siis tõusis juristi ja oraatori vahele eriline institutt, mis oma ülesandeks seadis juristile saadud juhiste kohaselt eestnaejalinult vastaspoolsi juriidiliselt läbi töötada ja sellele vastavalt partsid ja selle esindajaid protsessis juhtida. Tuginedes muistse juure tõlgendusele, sai ka sellest oma nimeji - advocatus (ad vocare)[9].

Terminoloogiliselt on märkimisväärne sõnastus Ps. Ascon. in divin. 11[10]: Qui defendit alterum in iudicio aut patronus dicitur, si orator est; aut advocatus, si aut ius suggerit, aut praesentiam suam commodat amico.

Selle järgi tõ oli praunxelt vaid vaenne abistaja – vana consultus – nuna naistenõue pidajaus jäi muagi oraator.

Absolutne monarhia ajal seati üxe uus ülddine protsessvorm – extraordinaria cognitio.[11] Siin rügjanuetuik – ruisdictsioga varustatud magistraadivaatas üxexvalt vaidlusaja läbi algusest nuni lõpuni ja tegi ka üx otsuse. Vimase peale oli juba võimalus apelleerida kõrgemale magistraadile.

Extraordinaarne protsess oma ajalxnuse, nüüsuse ja uryalinnusega oas antes lõbstas välja menetlusest nõue mõttevajalse ja nii näitnuji, et poolte volnixuna ja esindajana figuueis seal vaid procurator, juuridilse abistajana advocatus, us on enex natte haaranud uue protsessi Geloomule vohandatuna ja oraatorifunktsiooni.[12]

Viidete alus- ja allikaloend:

1. Bonfante, Roomа õiguse ajalugu, lk. 17 jj.
2. Wenger, Institutionen des römischen Zivilprozessrechts, lk. 79 jj ja Bonfante, op. cit., lk. 212 jj.
3. Gaius, Institutiones 4,82
4. Wenger, Die Anwaltschaft im römischen Recht (vrd. Guteres j. Magnus, Die Rechtsanwaltschaft), lk. 443
5. Pomponius, Dig. 1,2,2,48 f. ja Gaius 1,7.
6. Wenger, op. cit., lk. 445 jj
7. Ibid., lk. 448
8. Ibid., lk. 449
9. Ibid., lk. 451 ja Justinianus, Codex 2,7,4
10. Ps. Ascon. in divin. ii
11. Wenger, op. cit., lk. 452
12. Ibid., lk. 452.

Kaks dühhotoomsel advokatuuri

Traditsionalistlik Inglismaa

Advokaadiameti teke algust Inglismaal loovib ajaloohämarik.

Varasemad valgaspoole ulatuvad andmed Inglise advokatuurist rajutavad meile seda juba dühhotoomsena, sagunana barrister'idens-nõgemais nohtuis esinevaiu advokaadens ja solicitor'idens-alul samuti nohtuis esinevaist, need hilgem, barister'ide domineerimisel, peamiselt protsessi ettevalmistavaist asalstus.[1]

Blackstone'i, esimese nimetatuna inglise õiguse kommentaatori, järgi on saanud alguse barrister'ide ameti Inglise õigusloomes elus muutuse Edward I (1272–1303) valitsemise ajal.[2]

Vaughan Williams[3] aga arvab, et barrister'ide

teotsenuse tõenäosem algusajaks tuleb lugeda juba William II Rufuse (1087–1100) valitsemisperioodi, mil esmes mured, mis tegelesid abistajana õigusalase nõustamisega.

13. sajandil igatahes leidub juba määratlusi, mis nõuavad esmeda õigushimes valdusajus isiklikult, mis pole sellega ettevalmistatud ja ei nanna nimetust „advocate". Sellest sajandist alates võib rääkida ka advokaadi ühingutest – societes – nii Court of Common Pleas'i vastmunsteri toomuses Londonis, mis nad oma tegevuse arendamisega ning uute advokaadi väljaõppetaotlusega saatsid suuremunuksi hoonesse. Seesugused asutused olidki hilisemate Inns of Court eelkäijateks. Inns of Court arenesid hiljem korporatsioonideks, sulgedes välja nõrgemate kohtuisi esmenimest näit juristid, mis ei nõudnud muude vastu.

Samuti solicitor'ide algus ja arenguaeg on ähmane.[4]

Varemuri, õiguse arengu algajaost, iseatahes oli solicitor'ide osavõtt õigusemõistmise tõsisemast vaheetult võõrmaalt, nad võisid tõsta teise astme eest süüdistust ja seda ka nõiges kohtuis kaitseda. James I (1603–1625) valitsemise ajal kuulati neil aga nõrgemaid kohtuid, eesotsas Westminsteri kuningliku kohtuga, esimeste ja hiljati nõudma kohtuliselt esmelajaalt pärit õpilast advokatuuri ja õpetuslikku staaži, mida väis omandada rohkelt kuulusid nõudva õpetustõõrjuga barister'ide korporatsioonis. Ka solicitor'idel olid varemalt oma ühinguid, nn. Inns of Chancery, mis ajajooksul, funktsioonide ümberkujunemisega hääbusid nii ja kelle asemele organisatsioonid.

Praegusajal on advokatuuri nõuetekohaseks õpetuseks 5 aastat.

Barister'id nõuavad endast enesest advokaadi-

riigist, kes esmalt vaid kõrgemais kohtuis naisteõiguse, ei puutu otseselt ega vahetult sugugi mitte nimme juriidilist abi vajavate isikutega. Nimetatuga tegelevad solitsiitorid, kes valmistavad protsessi kõrge vajaduse andmetega ette sellise täpsusega, et baristerile, kui õigusteadlasele, jääb üle vaid vaadelda esitatud ühte või teise õigusnormi raames.

Baristeri ettevalmistus nõuetegakohaselt toimub Inglismaale omasel kombelõigusliikmes konservatiivtraditsionalistlikus vaimus. Baristeriks saamisel pole Inglismaal vajalik läbimurdet esmase advokaadi haridusliku tasemeni – ülikooli haridus, vaid viimane neist ei loo veel nõuetekohast eeldusi ega anna õigust selleks, et ülikooli lõpetanu võiks nõuda endale baristeriks vastuvõtmist.

Advokaadi tegevusliku staaži algab nimetatuja võtte lasmisega ühte neljast Londonis asuvasse baristerite korporatsiooni – inni-

millesse i gal on oma pikk ja ruulsuskiinas ajaluga – Grays Inn, Lincolns Inn, The Middle Temple ja The Inner Temple. Vastuvõetu tegevus seisneb osavõtmises erinevat iseloomu – koosviibimistest, mida on jagatud igale semestrile – semestrite arv sõltub ajaloost, mil õpilased elasid koopastaatuses koos. Sõõgiajadel, millest sõltub osa ka kandidaadi, arutatakse kutsealaseid juriidilisi küsimusi.

Varemalt, nimelt 18. sajandini, eksaminid ei olnud, vaid oli erinevaid koosviibimisõhtuid, nn. Moots and Bolts, mil nimetatud advokaadid tegid ettekandeid – readings – ja lugejad astusid vastuseks. 18. sajandil radus aga see kohustus, peamiselt jäid vaid koosviibimised, ühtlasi nõuti aga diplomitöö, et kutsetaotleja oli ühe aasta praktikandina advokaadi juures.

Eksamid seati sisse 19. sajandil nimelt, mil

neli inni omavahel moodustasid ensaminoomsyoni. Tänapäeval on tunduslikkude söögiaegade nõuval olulise tähendusega ensani sooritamine ja peale selle veel ühe aastane praktseerimine barister'i büroos. Alles siis võib lõusteda õpilase-pupil-vastuvõtmise võimalus barister'ina.

Vastuvõtmist toimetavat vastava inni juhtival tegelasel - benchers - neid on arvult 20-70. Inn jäädvi edasipidises barister'i nutsetegevuse pärale valvajana ja võib vastavalt asjaolule suunata barister'i distsiplinaarasjana inni inust välja arvetamiseni. Viimane tähendab ühtlasi selja barister'i nutsetegevuse lõppu.

Solicitor'ina saamisel on nadunud traditsionaalsed nõuded teenistusnärgus ja dokumendi asjaline nutsele ettevalmistamine. Siin on tavalik inni viie aastane praktika nutsealal tegelava solicitor'i juures ja sellele järgnevad nutseeksamid. Need rahuldavalt sooritanud, võib soli-

bar'ide ühing - Incorporated Law Society - võtta soovitavaldanu vastu solitsitor'ina.

Aegajalt on tõstatatud Inglismaal küsimus ühendada barrister'ide ja solitsitor'ide kutse ühens tervikühinus advokaadibüroos.[6] Kuna see juba mõningais Inglise domineerimis on tõstatunud, on aga kutsekeskühinemine enamaal, selle nõrkvatüüpse tõttu vähemustav, praegi nes nimbuti kutseharu on intensiivselt õpetajalaadsunud omal alal.

Nende kahe viisi teist erinevus on aga algab joonsel nivellerimuse ühenamm, ning arstkraatset ülemet vander barrister'ide seas, teatavate eesõigusega, nii nõuandmisalase kohtumise vahe barrister'ide hulgast, on tõenud, äraleandmisi solitsitor'ide suhtes. Solitsitor, semetähtsa Judge of Peace - vahemohtumise juures, millel puudub juriidiline ettevalmistus, annab kohtumisele nõu ja selleselt on solitsitor'ile maasrääkimise kohtulõpus õigusemõistmises. Tsivilasjus õigusemõistmises ja politsei alal on aga mõlemad sõnasõnalt esindatud.

Prantsusmaa

„Advokaadi nutse pole nungi privilegeeja kutsendatud õigusala, vaid on avatud kõigile, kes on omandanud õiguse ja õiguemaluse vastu, juhindunud autundest, kumb end selleks sobivana," nende sõnadega iseloomustab Cresson oma teoses „Advokaadikutse ajalugu ja reeglid"[1] Prantsuse advokaadikutset.

Advokatuur koosneb jagub seal samuti nagu Inglismaal: avocat - õigusteadlane, kes esineb kaitsjana asjaõigusasjadel kõrgemat liiki kohtus - tribunal correctionel ja cour d'appel ning avoué - „kohtuasjade ajaja", kes alamat ja esimese astme - justices de Paix, Tribunaux de commerce, Conseils de Prud'homme,

Chambres d'expropriation j.t. - omavat esmesõigust.[2]

Kõrgemate kohtute - conseil d'Etat ja cour de cassation - juures on oma eriline advokatuur, millele liikmete arv on piiratud ja mis oma seisukohalt reguleerib juba (kohtu-) ametnõuda.

Avocat oma nimetamist peab olema eelnõuge akadeemilise haridusega, mille tõenduseks tuleb lunastada ühelt Prantsuse ülikoolilt õigusteaduse normaalt vastav tunnistus. Peale selle peab ta vastama nõudmistele tõngimuste ja läbi tegema kohtute juures avocat stagiaire'ina nimetatud aluspraktika. Selle alusel ta annab apellatsioonikohtus vande, täita ausalt ja ustavalt oma ülesandeid. Ta kannab ametiriietust ja omab õigust bürtsile „maître" (meister).

Prantsusmaal, mis on üldjuhul kohturingkonnis ajaliselt esimene, nii Pariisis 3-5 aastat, peab ta võtma osa prantsuse pandavast kohustusest, koosolekust - conference du stage - mis

analüüsitause ja arutatause advokatuurse ja advokaadi õigus-kohuslisse puutuvaid küsimusi.

Ta näeb ette, et asub tribunal correctionnel ja näeb conseil d'appel asupärgus asutad advokaadi nõunoguk-barreaus-mis on valitud vastavas kohturingkonnas elavate avocat'de poolt. Barreau valib omakorda enese hulgast nõunoja esimehe-bâtonnier.

Barreau kutsub vastu uusi avocat'sid ja valvab nende kutsetegevuse järele. Kutsetegevuses esinevate enesmuste arvdlustegemisens ja vastavate karistuste rakendamisens moodustab barreau oma liikmete hulgast distsiplinaarkohtu, millel on advokaadi karistamise õigus kuni advokatuurist väljaheitmiseni.

Distsiplinaarkohtu otsuste peale võib kaevata edasi conseil d'appell'ile ja selle otsuste peale omakorda cour de cassation'ile, mis lahendab distsiplinaarasju kõrgemalt.

Kümme aastat avocat'na teotsemist advonaat saab tüüli-jurisconsulte.

Iga baneaar valitseb end iseseseva ülesutamisest nõuvõimust on nüüd „Poantsumaa, koloonsate ja asumaade advonaade rahvusliku ühing", mis see ei puuta mende isiklikku, ametasu saad nutvatalisi nõusmusi.

Poantsuse advonatuuri ühtestamusnatsed on alanud varanult, juba 1771. aastast peale, mil on viidud läbi seni vaid koloonsais ja protektoraades - Indo-Hiinas ja Maronos. Tõelsest aga poleji vahe tõnapäeval mingi tiraw, mina avocat'de ülesanne püüdub vaid isiklikke asumõjusega vahes ulmainstud uohtus.[3]

Vaidete alus- ja allikmaterjalol:

Inglismaa:

1. Mac Cardie, The law, the advocate and the judge, lk. 14

2. K, Cleams, Bn Li rück (noguteoxes f. Magnus, Die Rechts-anwaltschaft), bx. 52

3. K, Cleams, op. cit., bx 52 jj.

4. Hbd., bx. 54

5. Mac Cardie, op. cit., bx. 27 jj.

6. Kilcams, op. cit., bx. 63 jj.

Prantousmaa:

1. Creson, Usages et règles de la profession d'avocat, bx. ii

2. Prud'hon, Prantousmaa (noguteoxes f. Magnus, die Rechtsanwaltschaft), bx. 92 jj.

3. Prudhon, op. cit., bx. 97 jj.

Advokatuuri normaldus Baltimail ja Poolas

Järgnevail lehtil esmakordselt üksikute Baltimaade – Eesti, Leedu ja Läti – ühismajanduse advokatuuri organisatoorne ja funktsionaalne struktuur.

Sama on suunatud teha ka praegu ajutiselt suspenderitud Poola kohta.

Eesti

Eesti advokatuuri

rakiirgu skeem

* kohtulik organ

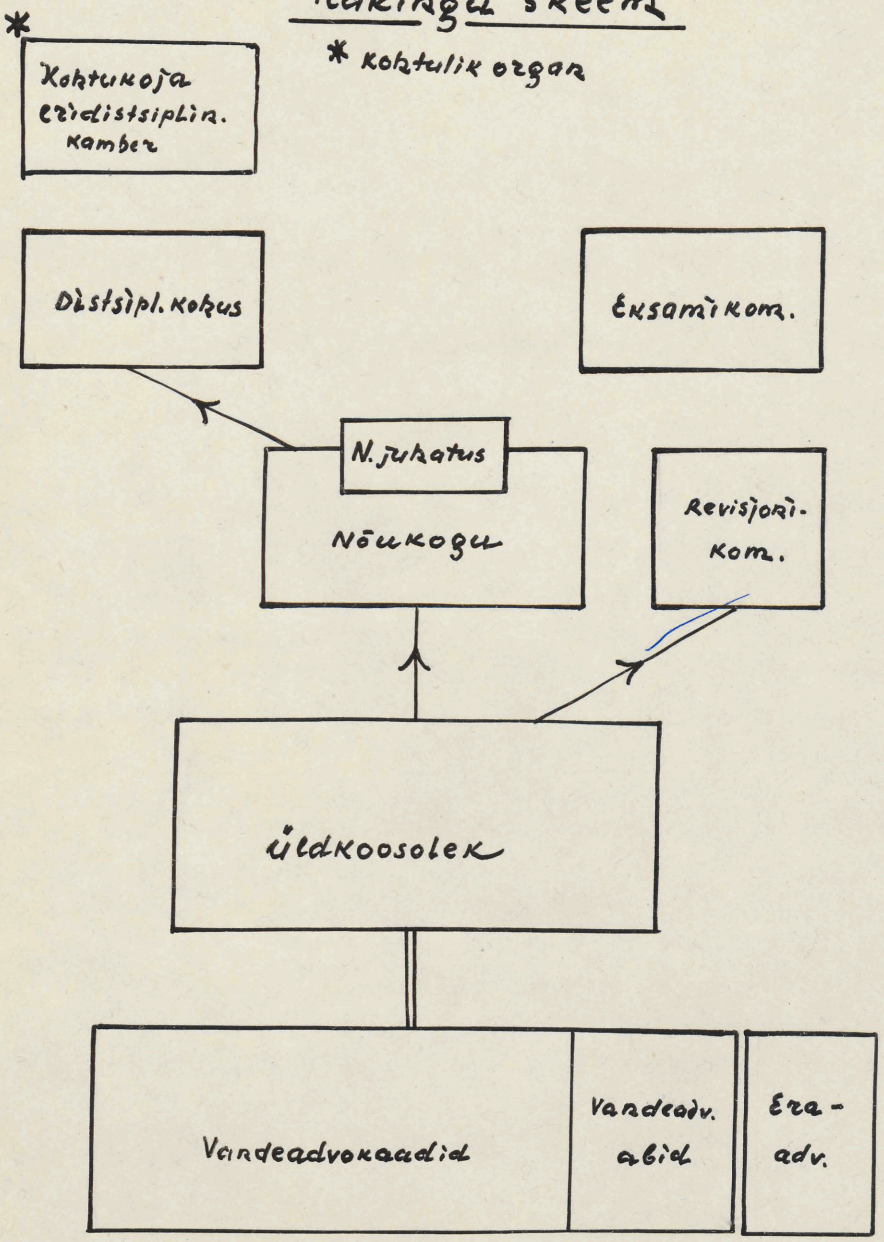

Eesti advokatuur on reglementeeritud Advokatuuri seadusega, mis on antud dünastaalselt Riigihoidja poolt 6. aprillil 1938. a. ja avaldatud 12. aprillil 1938. a. Ülemuud Riigi Teatajas nr. 36, art. 322.

Mõiste

Ex bibl. univ. Tart.

Advokatuuri legaaldefinitsiooni sisaldab § 1: „Advokatuur on omavalitsuslik organisatsioon. Advokatuuri kuuluvad sundusliikmed kõik vandeadvokaadid ja nende abid."

Osundatud seadusesäätest nähtub, et Advokatuuri mõistetakse kui personaalsete printsiipide rajatud advokaadi avalikõiguslikul alusel toimiva

omavalitsuslikku üldorganisatsioonina.

Peale Advokatuuri moodustavate vandeadvokaadi ja nende abide tunnel praxis veel vaadvokaate ning § 147 alusel „eraadvokaadid kuuluvad Advokatuuri juurde", kuid nende kohta on kehtivad vandeadvokaadi vanemate abide kohta antud eeskirjad ametiasi õiguste, kohustuste ja vastutuse suhtes. (§ 147) Teiste riikmuste nad ei kuulu Advokatuuri seaduse reglementatsiooni alla.

Vandeadvokaadi vastuvõtmise tingimused

Advokatuuri organisatsiooni täisõiguslikuks liikmeks vastuvõetav peab vastama seaduses määratletud kvalifikatsiooni tingimustele.

Eestis võivad olla vandeadvokaadiks 25 a. vanuse saanud Eesti kodakondsusega kuulutud isikud, kellelt kandidaadi staatusena on nõutav

Tartu ülikooli õigusteaduskonna või mõne endise Vene ülikooli õigusteaduskonna lõpetanune, vähemalt enne 7. novembrit 1917 ja pearad selle kohta omama vastavat riigieksamit tõendavat. Tavastamatuks juhtumiseks nõudmine ja asutõrga on kaitsja riigikeele vaba valdamine sõnas ja kirjas. Teenistuslikus tähenduses on ülesseatud minimaalne viie aastane vandeadvokaadi abi praksis, mille ajal see peab olema sooritatud vahuldevalt abi ensam ja tegeldud peale seda vandeadvokaadi vanema abina vähemalt kaks aastat (§5).

Peale eeltoodud tavalise teenistuskäigulise kvalifikatsiooni omamise nõutakse seadus ka teatud viisil saavutatud vastavate oskuste olemasolu saada vandeadvokaadi kutset. Nii on pääs vandeadvokaadiks vaba kohtunikel, kohtu-uurijatel ja prokuratuuri esindajatel, kui ka kohtumeditsiinilisi kodifikatsiooni-osakonna direktoril ja liikmeil, kirjutamisel, et nad on teenistusse nimetatud vähemalt viie

viie aasta.(§6) Arvestatav vandeadvokaadi-abina olemise ajaga on ka kohtuametivandidaadi vastava-ajaline praktika(§7).

Advokatuuri kutsealalise eetika huvides ja advokaadi tegevuse iseloomu tõttu on piiratud teatavalt nende isikute ring, kes ei või olla vandeadvokaadiks. Nendeks on esiteks need, kes seadusjõulise kohtuotsusega on kastanud kriminaalseadustiku § ig ettenähtud käik või mõnesugused õigused, selle aja jooksul, mil õigused on tagasisaamata. Samuti need, kes seadusjõulise kohtuotsusega, distsiplinaarkorras või Riigiteenistuse seaduse alusel on tagandatud ühes teenistusõiguse mõistendusega riigi- või omavalitsuse teenistusasutuse või kohtuniku kohalt, selle aja vältel, mil õigused on mõistendatud. Piirav on ka riigi- või omavalitsuse teenistuses olemine või teotsemine sellisel kutsealal, mille ühendamine advokaadikutsega on Advokatuuri kodukorraga mittelubatud kõrvalis-

taotleb. Seadusekuu nõuetekohaseks pidajaks või vannutatud kohtutäituriks ei saa teha advokaadina kõrgemate astmete kohtute all olemise aja eest, samuti mitte nõuetekohaseks määramisotsuseta kohtutäituri kõrgemate ülesannete täitmise eest (§8). Kutsetegevuse peavad minetama ka kohtu või kohtumõistja poolt süüdlasena raskes kuritöös karistuse saanud vandeadvokaadid seni, kuni on süüteo-asi lõpetatud või nõuetekohaseks seadusjõusse astunud (§11). On ka loomulik, et advokaadinõudest kinnipidamise loobuma need, kes füüsilise või vaimse jõulangemise tõttu ei ole enam võimelised täitma nõuetekohaseid vandeadvokaadi kohuseid (§8).

Isikud, kes vastavad advokaadi pädevuse kvalifikatsioonile, võib siiski jätta vandeadvokaadina vastu võtmata, kui nad vastuvõtmise palve esitamise ajal on ellumineku või kohtu all kuritegude või raskete kuritegude pärast (§9), või saadetud nõuetekohaselt karistuste pundumisele

siiski Advokatuuri Nõukogu, ära rahuldab kohtunõuja prokuröri avaldust, leiab, et süüdistatava kõhelemisel omaduses ei õigusta tema raske vastutusrikkega vandeadvokaadi ameti valdamist (§ 14).

Kõhelemist põhjustab Nõukogu poolt tehtud mittevastavõtmise otsus on lõplik, ilma et põhjust pakse rahuldamatuse peale võib kaevata edasi kohtunõunikule, kus kaebuse lahendab kohtunõuja presiidium (§ 15).

Vandeadvokaadina vastuvõetu annab kohtunõuja ülekogu ees järgmise ilmaliku ustavusvande:

> Mina toostan ustavus jagada Eesti Vabariigile ja tema põhiseaduslikule (rahvuslik) korrale ning oma südametunnistuse järgi kaasnõlas Põhiseadusega ja seadustega täita kõiki neid kohuseid, mis vandeadvokaadiametist tulenevad (§ 16).

Vandeadvokaadina vastuvõtmisest nimetatud nõukogu juhatus Riigi Teatajas (§ 15).

Vandeadvokaadi õigused ja kohused

Vandeadvokaadi legaalsete kutsealaliste tegevuste on „juriidiline nõu ja abi andmine nii poolte ja huvitatud isikute esindamine kohtus ja ametiasutustes" (§17).

Seda funktsiooni teostavat advokaati kõi-tiste põhjal, välja arvatud juhud, mil kõõraste asjade ajamine tehakse neile kohuseks kohtu või kohtu esimehe määrusega (§18) või Advokatuuri Nõukogu juhatuse ettekirjutusel (§19).

Sealjuures ei või vandeadvokaat kolmandana ajada kõõrale asju oma ülemuste ja alamate suguluste, abikaasa, vendade või õdede vastu (§24).

Asjaoludest õigeste omandamise eelis kohtu-asjas, milles advokaat on olnud kolmandaks, on vaevalt vaidlustatud, olgu see siis soovitatud oma või mõne teise nimele. Selle vältu vastu tehtud kõõrangud loetakse tühistatuks. Küll aga võib van-

deadvokaat omandada nõuetekohaselt esinemisõigust päevuse teel või nõuetekohaselt fikseeritud minimaalse omandamise näol (§23).

Teotsemisparagrahv sõnab vandeadvokaadi valida kvalifitseeritud, mitte kõrgemalseisvat ja suuri õigusi, arvestades Advokatuuri nõukogu arvamusega, kellelt ära ajutiselt teatavasse ringkonnasse mitte vandeadvokaate puudutamise (§34).

Kutsealaline tegevus on vandeadvokaadil võimaldatud väljaspool Vabariigi Valitsuse poolt väljatöötatud korra järgi. Ametiruumid peavad olema eraldatud palgaarvestusest ja muudest äriettevõtetest (§35).

Advokatuuri Organid

Oma funktsioone täidab Advokatuur koordineeritud organisatsioonide kaudu. Need on üldkoosolek, nõukogu, revisjonikomisjon, distsiplinaar-

kohus ja ensamiinomistjon. Loetelud organid asuvad kohtunoja juures (§3).

Advokatuuri ülekoosolek

Advokatuuri ülekoosolek, millest võtavad osa kõik vandeadvokaadid, kuspuures vandeadvokaadi vanemale abidele on omistatud vaid sõnaõigus (§37), putuse nõunoga kutsel nanalgelt üks kord aastas (§38) ja selles asjus on vandeadvokaadile kohustuslik (§39).

Ülekoosoleku väljakonda kuulub nõunoga ja revisjoninomistjoni valimine, mis toimub salajasel hääletamisel, Advokatuuri vajaduste rahuldamiseks vandeadvokaadilt ja nende vanemalt abidelt sundsissemaksude maksude maksmine, nõunoga poolt nõustatava eelarve ja aruande kinnitamine, toetus- ja muude rahaliste fondide asutamine, kin-

nõuvaade muutmise ja võõrandamise nõusoleku otsustamine ja nõukogu poolt ettepanek nõusoleku nõukogule avaldamise (§41).

Advokatuuri nõukogu

Advokatuuri nõukogu, valitsuse ettepaneku põhjal, koosneb viiest kolmest liikmest (§43). Sealjuures nõutakse valitsuselt vähemalt viieaastast vandeadvokaadi praktikat (§42).

Nõukogu ülesanded on vandeadvokaatide ja abide vastuvõtmine nimekirjadesse tegevuse ja kutsealalt eemaldamise järelvalve, eetika ja vandeadvokaatide abide kutsekaitsekohustuse rakendamine ja juhtimine. Ta kustutab nimekirjast advokaadi põhjendatud või vastava taotluse rahuldamise korral, kui see on aset leidnud juba kutsetegevust lõpetavasse staadiumi, samuti kui advokaat on asunud

tegevusalale, mille ühendamine ei sobi advokaadi-ametiga. Põhikogu esitab ülevaatekohale kvalifitseerimise aastaeelarve ja -aruande, ning Advokatuuri varade valitsemise ruulub samuti põhikogu kompetentsi (§48).

Põhikogu otsuste, mis puudutab kellegi õigusi, on õigel ühel võimalus kaevata edasi nahe nädala jooksul kohtunõuele, mis otsa prokuratuuri kaudu asja lahendades Jaab lõpliku otsuse (§53)

Advokatuuri nõukogu juhatus

Põhikogu poolt valitud nõukogu esimees, abi-esimees, laenahoidja ja sekretär moodustavad nõu-kogu juhatuse.(54) Sealjuures nõukogu esimees esindab kogu Advokatuuri (57).

Juhatus esindusorganina on Advokatuuri tegevuse ja asjaajamise korraldaja ja juhtija,

eelarve- ja arvandekavade koostaja, nõukogu tegevuse ettevalmistaja ja nõukogu- ning distsiplinaarkohtu otsuste ja käskude teiste Advokatuuride puutuvate ülesannete täitja, kuivõrd neid ei ennelu advokaatseaduse või nõukogu volitusega. Ta peab juhatuse vandeadvokaatide ja nende abide nimestiku ning ennustab Advokatuuri organite nimelise koosseisu muudatustest Riigi Teatajas. Lähtelasi kontrollib juhatuse nimestikust advokaatide, kindlustab see selle õigsuse osaliselt advokaatide eneste poolt, kohtuotsuste põhjal või kohalikest ametiasutustest saadava info põhjal. Lõpuks määrab ta ka vandeadvokaatide valimisringist saadetavate isikute pabul nende kohtuasjade ajaloolise ning kutsetegevusest lähtuvat või ajutiselt takistatud vandeadvokaadi katte asendamise pooldatavad asjaolumetusi kontrollimiseks (§ 54).

Esimees võib aga suvaliselt anda juhatuse kompetentsi kuuluvate küsimuste otsustamise nõukogule ning sel juhul on nõukogu otsus juhatusele siduv (§ 55).

Kohtuotsuste peale on edasikaebeinstantsiks nõunoja. Edasikaebetähtaeg on viis nädalat (§ 56).

Advokatuuri revisjonikomisjon

Revisjonikomisjon koosneb vähemalt kolmest vandeadvokaadist, kes valitsuse ülemnõukogu poolt üheks aastaks (§ 59).

Ta ülesanded on nõunoja asjaajamise, aastaaruannete ja -eelarvete ning Advokatuuri organite ja asutiste tegevuse revideerimine (§ 59).

Distsiplinaarkohus

Distsiplinaarkohus, jurisdiktsiooni ja funktsiooni teostaja advokatuuri rakingus, koosneb viiest Advokatuuri nõunoja poolt valitud nõunoja

liikmest (§60) ja temale alluvad vandeadvokaate ja nende abide distsiplinaarsüütest, (§64) kusjuures distsiplinaarsüütes mõiste oluline osa moodustab seaduste ja kutsetegevuse eeskirjade rikkumine nõrg ülesse seisukuse näitamine kutsetegevuses nii ka väljaspool seda, mis võib näitutada vajalikku usaldust ja lugupidamist advokatuuri vastu või riivata advokatuuri au (§65).

Distsiplinaarnõuetegude eest, olenevalt süü astmest, on ettenähtud järgmised karistused: noomitus, rahatrahv mitte üle 300 krooni, mis laheb advokatuuri kasuks, vandeadvokaadi või vandeadvokaadi-abi kutsetegevuse ärakeelamine ühest kuust kuni kahe aastani ja advokatuurist väljaheitmine. (§66) Kuulates advokaadi kutsetegevuse, võtab distsiplinaarnõukus süüdlaselt ära üõe ja paneb talle määrajuse advokatuuri organite valimisel kuni viie aastani, välja juhul aga võtmata kutsetegevuse uuesti avamise (§67).

Distsiplinaarsüüteos, mille nõudmise päevast
kuni avastamispäevani on möödunud kolm aastat,
ei algatata menetlust. Kui aga sama tegu sead-
dab ka kriminaalkorras karistatava süüteo tun-
nused, siis ei alga distsiplinaarsüüteju enne kri-
minaalasja algamist.(§71) Vaatamata sellele, et teos on
maksatud juba kriminaalkaristus, võib siiski
määrata ka distsiplinaarkaristuse (§70).

Distsiplinaarmenetlust algatatakse kas distsip-
linaarnõuko enese algatusel, eraisiku kaebusel või
ametiasutuste, nõukogumuude või Advokatuuri
organite ja liikmete teatavaandel (§72). kohus võib menet-
luse alustamisel, arvestades süüdistuse raskust ja
ähvardavat karistust, nõuda ära süüdistatavale
nõutõendeid, kuni asi on lahendatud lõplikult (§73).

Distsiplinaarmenetluse alul nõuab kohus süüdis-
tatavalt süüdistuse kohta kirjaliku seletuse. Väima-
ne andmine on kindlustatud ja peab toimuma nädalalise
tähtaja jooksul, (75) samuti süüdistuse ära-

liikme ülemuse võib kohtu esimehe ettepanekul (§77). Vajaduse korral võib kohtu poolt määrata ka ühe oma liikme peale ülesande täitmata asja selgitamiseks juurdlust (§76) ja kutsuda menetluseks ettenähtajast (§79).

Asja arutamise ajast kohtunoja prokurörile teatamata. Viimane esitab oma otsuse tegemist oma arvamuse (§81).

Distsiplinaarkohtu otsus peab olema motiveeritud (§85). Sellest äraskjab tuleval päeval kohtualusele ja kohtunoja prokurörile (§86); ole otsus mõõtmõlas prokurör asja arutamisel osaldatud arvamusega, võib prokurör esitada otsuse vastu protesti seitsme päeva jooksul kohtukojale. Sama aja jooksul võib ka süüdalune esitada kohtunajale edasikaebuse (§87).

Advokatuuri distsiplinaarkohtu otsuste peale esitatud protestide ja edasikaebuste läbivaatamiseks moodustatakse kohtukojas eriline apellatsiooniinstants - kohtukoja eridistsiplinaarkamber. Selle koosseis komplenteeritakse esimehe ettepanekul kohtukoja

õunoja esimehest või asekonna esimehest, kümnena kahest kohtunoja liikmest kohtunoja esimehe määramisel ja kahest Advokatuuri nõukogu liikmest nõukogu esimehe määramisel. Viimased ei tohi aga olla Advokatuuri distsiplinaarkohtu liikmed.

Menetlusnorme kohtunoja eridistsiplinaarkambris sätestab Advokatuuri distsiplinaarkohtu seadustik (§89). Tema otsused on lõplikud (§90).

Esimese astme ja lõplikult arutab ning otsustab eridistsiplinaarkohus Advokatuuri distsiplinaarkohtu liikmete ja nõukogu liikmete distsiplinaarasju (§91).

Asja menetlemise palvega distsiplinaarasjus võivad pöörduda Riigikohtu poole, kui on avastunud seaduserikkumised muudes õigusaktides, mitteseadusliku või põhiseadusevastase määruse kehtestamisel.

Menetlusõiguse kohaselt on juhul Riigikohtu

distsiplinaarkamber kaasatoorsuse puntsrbl, kuhu-
tades muudatuse jabe rahuldamisel distsiplinaar-
kohtu otsuse ja andes asja uuesti otsustamiseks Ad-
vokatuuri distsiplinaarkohtule uues koosseisus (§92).
Distsiplinaarkohtu seadusjõuline otsused otsusel
taotlab Advokatuuri nõukogu juhatus (§93).

Advokatuuri ensamkommisjon.

Vandeadvokaadi-abide ensamuurimisuus on
ellumutatud ermoodustis – Advokatuuri ensa-
mkommisjon, mis koosneb esimehest ja kahest nõu-
kogu poolt valitud nõukogu liikmest, Riigikohtu
üldkogu poolt määratud kahest kohtunikust ja
kohtunikuga prokurörist (§96).

Ensamuid peavad toimuma vähemalt kaks
korda aastas (§98).

Vandeadvokaadi-abi ensanil kontrolitause abi teadmusi ja kutsealast kogemust suulselt ja kirjalikult. Ensaniaeg ~~tuleb~~ võetakse ~~kohta~~ noore õigusdistsipliini, millele tundmine ja õietimoistmine on vajalik advokaadikutsega (§98).

Vandeadvokaadi-abist

Vandeadvokaadi-abist ~~kohtab~~ vastu Advokatuuri nõukogu.

Abide kohta on kehtival harjutusaeg, kohakonsuse ja riigikeele oskuse tõendusena samal kujul nõutud kui vandeadvokaadi kohta, vaid selle erandiga, et abi vanuseks piisab täisealaksaja piiri saavutamisest. Tarvitusena esineval kohtuotsusega esitatud kriminaalkaristuse §19 loetelduid õigusteaastus ja tegevus tagasivõtmine riigi- või omavalitsuse teenistuskohalt või kohtumõistu mõhal ühes tegevus-

õiguste ärivendusega (§100).

Abita vastutõttuse nõudmise võtab aga nõu-
koja kaalumisele asjult sel juhul, kui palvele
on lisandatud vandeadvokaadi tõend selle kohta,
et ta on nõus kaitsma palujale patrooniks (§101).
Sealjuures patrooniks võib olla vaid su advokaat,
kellel on selja taga vähemalt kolmeaastane vande-
advokaadi praktika. Nõukogu võib siiski ka kõrge-
aegse praktikaga vandeadvokaadile anda loa abi-
pidamiseks, kuid ühe aastane määr on igal juhul
minimaalne. Vandeadvokaat võib pidada ühekorraga
vaid ühte abi, nõukogu erilisel loal suure prak-
tika puhul ka kahte või isegi rohkem abisid (§103).

Abiolemise aja minimaalmäärang on viis
aastat, mille aja jooksul abi omandab patroo-
juures töötades ja selle juhtimisel vajalikke tead-
miisi ja kutseoskusi. (§104) Advokatuuri nõukogu, abi
kutsealase nõustamise ja kaitsmise ülesannete korralda-
jana, peab abidele võimaldama võtta osa kutse-

hariduse edendamisens normaltaevast tõõst (§105).

Enne abi nuttesaami sooritamist, mis tõimub peale kolmeaastast abi praktikat advokatuuri ensamiõnnistuse ees, võib abi, legaalnimetusega - noorem abi, enmese vahe aasta jooksul asendada oma patroonni viimase eddastvõtusel ja kliendi nõusolekul patroonni poolt antavas kohtuasjus ainult madalamas kohtunõukantsis - jaoskonnakohtus ja selle apellatsiooniinstantsis - ringkonnakohtu teises astmes. Kolmandal aastal on tal õigus samul alusel asendada patroonni ka ringkonnakohtule allunevas asjus enmises ja ~~teises~~ (selle) apellatsiooni - astmes (§107).

Peale abi ensami vahelsevat sooritamist, sündigu see enmaardse, teisendse või nõunoga eriaeal kogumi kolmandakordse eristuseja (§110), tõstab abi, nüüd juba vanem abi, patroonni juures viimase jäävalvel veel kaks aastat. Volituste võtmisel ja volikirjana enneminek omab ta aga

võrdsed õigusi vandeadvokaadiga. Seega võib nõunaga patrooni nõusolekul lubada abil tootaja ka teiste patroonide juurde, kuid seejuures allub vana patrooni ülesseleõiguse (§111).

Vandeadvokaadi vanem abi, kes on pidevalt töötanud oma erialal vähemalt viis aastat, võetakse kollegiaalse soovituse esitamisel advokatuuri nõunaguks, seadusliku tähtsusetu puudumisel, vastu vandeadvokaadiks (§114).

Abil allub vandeadvokaadile pühitatud nõuete ja õigusteks, samuti ka distsiplinaarvastutuse kohta käivate eeskirjade (§117). Sealjuures ei või talle nõuemaks abidele määrata distsiplinaarnaastusena rahatrahvi (§120). Nõuemaks abil ei ole õigust advokatuuri ülemvõimust, vanemal abil ei ole ülemvõimust aga häälteõigust. Aktiivne ja passiivne valimisõigus advokatuuri organite valimisel puudub aga mõlemal (§119).

Kohtus esinemiseks määrab abidele ülesande

riietuse Advokatuuri nõunoga kohtunõustri ametitasuseel (§ 122).

Eraadvokaadid

Venes 1874. aastal seenimust eraadvokaadi institut on püsinud tänini. Praktiki teadmisi omavad isikud kohtulikus menetluses, kõrgema õigusteadlaste haridusega notariaatusel, saadaval ajaks kohtuasjus teatava kohtu ringkonnas.

1924. aastast peale on seadusega taastatud muie eraadvokaadi institutsioon, kuna juriidilise kvalifikatsiooniga advokaadi kasv on viimati intensiivne ja Advokatuuri seadus lubab samuti vaid seesuguil eraadvokaadil vastu võtta endist nõukogu ja kasutada kohtus asjaajamise õigust seoses väljaantud lubade alusel. Kui varem üldi lubasid muutuda igal aastal, siis

1938. a. seaduse jõustumise ajaks väljaantud load loetakse kehtivaks, kuid uusi luba sellenimi välja ei anta (§ 146).

Eraadvokaadid, kes on saanud handuskogu liikmeks, võib advokatuuri nõukogu võtta vastu vandeadvokaadiks, vabastades neid abius olemise kohustusest ja abi osutamisest (§ 148).

Leedu

Leedu advokatuuri

rakinguskeem

* kohtulikud organid

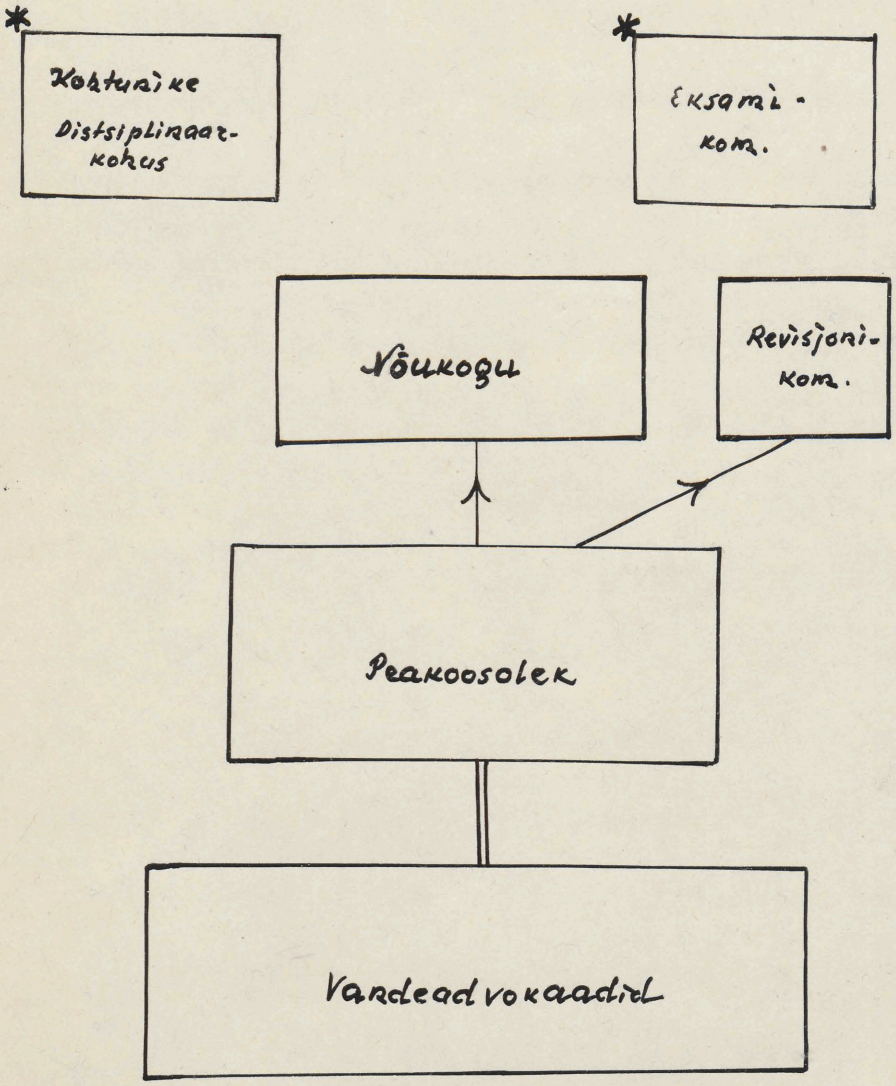

Leedu advokatuuri reglementatsioon sisaldub Leedu kohtuvõimu seaduses, mis on avaldatud Valitsuse Teadaandes (Valstybės Žinios) nr. 419, 11. juulil 1933. a. Advokaadi seisundi puutuvad osa käsitlevad §§ 289–457 ning vastavõtmise tingimusi §§ 112-113, ja 214-218.

Lõpetuseks

Advokatuur Leedus mahub mõistelselt samasugusse õigusteadlaskonna märgangu raamesse, kui Eestis omagi, ollen personaalsele printsiibile rajatud advokaadi avalikõigusliku alusel teostuv ülesorganisatsioon. Oluline lahknemine on aga omavalitsuslikuse nõudmises. Leedus on kohtute ja advokatuuri vahel märksa tihedam side, mina kohtuasutused teostavad otsest kontrolli advoka-

tuuri organite aktide üle ja Apellatsioonikoja esimehele on omistatud ulatuslikud õigused advokaadi suhtes. Advokaadiks saamiseks on nõutatud advokaadi abi staaz ja teenistus töömeeskonna kohtuasutistes. Autonoomsest ühingust kujutab Leedu advokatuur rohkesest kohtu abiorganit.

Advokaadiks* vastuvõtmine ja vabastamine

Leedus võetakse vastu advokaadeks isikuid, kes on Leedu kodakondsuses, on saanud 25 a. vanaks ja kes vastavad seadusega kindlaks määratud hariduslikule tsensusele, milleks on ülikooli õigusteaduskonna lõpetamine (§ 212). Peale selle ka neid, kes on omandanud Leedu riikliku ülikooli õigusteaduse professori või dotsendi tiitli (§ 289).

Sealjuures kutsealalise kvalifikatsiooni tõendamiseks on vajalik soovitav kohtunike ennemini; (§ 289)

* Terminoloogiliselt „advokaat" Leedus vastab Eesti „vandeadvokaadile".

sellest on õpetlased vabastatud. Kohtuniku ametisse sõltumatuse õigus on mitmel, neil on alates vähemalt viis aastat kohtukandidaadina või kohtu seretäärina, samuti mitmel, kaardistikule kantuseks vastamisel, neil on olnud üle viie aasta riigiteenistuses seisuguse ametikohal, mis nõuab omandada juriidilisi teadmisi ja oskusi (§214).

Kohtunikke ametisse nimetab riigipea kohtuvõimu nõukogu ettepanekul tähtajatuks ajaks (§215), määrates talle vajaliku astme ja ametikoha, samuti ametisse programmi ja -koha määramise on kohtunikuseadusega (§216). Ametisse nimetatakse vähemalt viis aastat (§217) pärast ametisseastumist esimesse kõrgema astme kohtusse esimees, liikmena kõrgema astme kohtu prokurör või abi ja viis kõrgema astme kohtu kohtunikku kõrgema astme kohtu üldkogu poolt valituna (218).

Advokaadina ei või olla mitmel, kes on kohtuotsuse põhjal nõustunud õigusest; määratud sunni-

teos, mis alandab advokaadi ääranust või sama teo eest määratud karistuse kandmisest vabastatud kuriteo või amnestia tõttu; kohtu poolt tagandatud teenistusest või eemaldatud advokaadi hulgast; on kuulutatud maksujõuetuse või kohtuotsusega määratud hoolduse alla (§113). Samuti ei või advokaadina olla see, kes on samaaegselt riigi- või omavalitsuse teenistuses, exclusive juriskonsuldi teenistus (§301).

Advokaadina vastuvõtmise nõusoleku otsustab kohtuminister (§290), kellele esitatakse soovi avaldus Apellatsiooni esimehe kaudu. Palvekirjast peab nähtuma ülloetletud karistuste puudumine ja paluja valitava elukoha äradähendis (§291). Kontrolli avalduse kohta teostab Apellatsioonikoja esimees (§292).

Advokaadina vastuvõetav annab Apellatsioonikoja ülemkohtunikul vande või pühaliku tõotuse (§294).

Advokaadi vandesõnad on järgmised:

Mina kannan, et olles advokaadina ei ääja,

ei avalda ega ükski muidagi, mis on vastolus seadusega või käib riigi julgeoleku ja avaliku korra vastu; aktsian kohtuid ja ükski valitsuse organeid ning täidan südametunnistuse järgi oma kohuseid.

Advokaadi juhatuse tõotus on sõnastatud järgmiselt:

> Mina tõotan kõigevägevama Jumala nimel, et ollen advokaadina ei räägi, ei avalda ega ükski muidagi, mis on vastolus seadusega või käib riigi julgeoleku ja avaliku korra vastu; austan kohtuid ja ükski valitsuse organeid ning täidan südametunnistuse järgi oma kohuseid. Aamen (§295).

Apellatsioonikoja esimees avalduse vastuvõtmise nimel Vyriausybės Žinios'es vastuvõetu nimel (§296) ja annab neile välja advokaadi tunnistuse (§297), liikmeid peab ta advokaate nimetama (§298).

Advokaate advokaadikutsest vabastab Kohtuminister (§299) kas avaldaja enese soovil (§300) või mitteväärikusel (§301). Seoses lõpmata valitu,

ministeeriumi või Riigikontrolöriumi määratud, kuitahes vastavalt nõukogu tähtajale ajal advokatuurist välja arvatamisele (§302).

Advokaadi õigused ja kohustused

Seaduses fikseerituna on advokaadi otsesest kutsealasest tegevusest kohtumõistjate enesdamine, kohtuasjas ärivalduste naitsemine ning nõuandmele õigusliku abi andmine (§305).

Advokaadil ajavad kohtuasju nõrgis kohtuistjaomumakohtuis, rajoonumakohtuis, ringkonnakohtuis ja kõrgemas Tribunaalis.(§306) Viimases on vaid esindamine nõukogudelt riigiaastase advokaadistaaži tõendajega, mille omamisel kõrgema Tribunaali kõrgkoosolek annab loa kõrgemas kohtus esinemiseks.(§307) Tegevus naitamisel ettevalmistamatuis ja ebaõiglastes kohtuasjade ajamisest nime-

tahtes nõuab või aga ei õnnestu antud loa
ajal asja lõpetada tagasi (§ 312).

Advokaadi nimel, kellele on load kõrgemas kohtus
kaitsja ajamiseks antud, või nii, või
tagasivõetud, avaldatakse kõrgema kohtu esi-
mehe poolt advokaadi kutsel õigusaktides ettenähtud (§ 314).

Kohtualuste ajamiseks kõrgemas kohtus selle
load võivad volitusena olla ka Leedu riikliku üli-
kooli õigusteaduse professorid ja dotsendid (§ 317).

Kõrgemale kohtule esitatavad taotlused-
kaebused riigiprokuratuuri ja õiguskaitseorga-
nite poole pead olema kirjutatud ja allakir-
jutatud vastavat ettenähtud õigust omava advokaadi,
professori või dotsendi poolt (§ 319).

Süüdistatavaid naitsevad advokaadid nende
poolt volitatuina või kohtu poolt määratuina, tsi-
viil-asjus aga vaid kohtumäärja poolt volitatuina (§ 320).
Volitusena ei või aga advokaadid ajada kohtu-
asju oma sugulaste, laste, mehe, naise, venna või

õe vastu (§321).

Õiguste omandamine oma volitajalt ostmise või mõnel muul teel, siirduja see siis enese või mõne teise isiku kasuks on seadusekuulatud ja kõik sellekaudsed tehingud loetakse tühiseiks (§324).

Taru asjus oma tegemise eest advokaat õigub volitajaga kokku kryalkuul, nii aga kryalkus kokkulepe puudub, määratakse tasu kohtumäärusti ja rahamäärusti vahelise kokkulepega kindlaks määratud tasuši järgi (§327).

Süüdistatava naitsemise määratakse advokaate nahul juhul - nii sest palub naitsjata süüdistatav, juhul, nii süüteo eest on ettenähtud ähvardava karistusena vähemalt kuuajaline töö ja tegemus, nii süüdistatav on alla 17 aasta vana ja tal puudub naitsja (§331).

Peale advokaate võivad kohtumäärjad volitada ajama oma huvisid asju oma vanemaid, lapsi, meest või naist, venda või õde, aga naiskuul, nes koos nendega on samas kohtuasjas noudjal või kostjal,

samuti nende majapidamist või efektiivset valitsuse juhtimist. Seesuguseks seaduse saavad peale advokaadi valitsemise vaid esmasena loetelduid ümbritsevad vanemaid, lapsi, meest või naist, vendi või õde (§316).

Esmaste mõttekaaslaste valimine või nõustamine, kannab advokaat kohtumõistmise poolt antavat määratud rõivetust (§340).

Organid

Advokatuuri organite loetelu sarnaneb põhimõtteliselt kahe organi nimetamisega - advokaadi revisjonikomisjon ehk revisjonikomisjon, ja Advokaadi Nõukogu. Teised vajalikud organid moodustatakse Nõukogust ja nõukogu nõusolekuga.

Advokaadi revisjonikomisjon

Advokaadi aastarevisjonikomisjon määratakse kohtu

korralikult üks nord aastas Advokaadibüroo Nõukogu poolt. Kohtunikuksti nõusolekul võib koosseisu vähendamisel ka erakorralise peakoosoleku (§ 341).

Advokaadibüroo peakoosoleku kompetentsi kuulub Advokaadibüroo Nõukogu ja revisjonikomisjoni valimine, Nõukogu poolt esitatava aasta-aruande kinnitamine ja sellele vastuvõtmine, advokaadibüroo fondikapitali määrade määramine, stipendiumide, toetuste ja teiste advokaadibüroo rahaliste fondide asutamine, advokaadibüroo organisatsioonilise struktuuri muutmise menetlemine ja edasiandmise küsimuste otsustamine, Advokaadibüroo Nõukogu liikmete vastuvõtmine ja teiste advokaadibüroo kutsealaliste küsimuste arutamine (§ 346).

Peakoosoleku otsuste ja valimiste kohta kirjutatakse protokolli äraniri saadetakse hiljemalt nimme päeva jooksul Apellatsioonikoja esimehele ja sama kohtu prokurörile (§ 354). Viimane võib protesteerida seaduslikkuse mõttes, esitades kõrgemale kohtuinstantsile, nimme päeva jooksul protokolli

äraanya saamiseks, protesti. (§356) Sama võib saata ka ise advokaat, esitades kõrgemale õigusasutusele Võlanõu esimehe nõusolekul kaebuse kümne päeva jooksul, arvates nõusolekust (§355).

Advokaadi Võlanõu

Advokaadi Võlanõu nõuab ülenõusoleku poolt (§346) volituse aastaks valitud ülemsaak (§349) kogu-gusest advokaadist, kellel on õigus ajada kohtuasju kõrgemas õigusasutuses (§348) ja kes on pidi valmis nimetatud kohtunimistu poolt. (§358) Võlanõu nõusolek võib vähendada nimi viiele, kui kohtunimistu ei leia sobimatuks nimetada rohkem nõuetele-vastavaid. (§359) Võlanõu asemikt on õpilatsioonikoja juures (§375).

Advokaadi Võlanõu ülesannete-ringi nimetab Võlanõu esimehe ja selle abi valmine, advokaadi

kutsesektsiooni ja tegevuse seadustikkuse järele valvamine, advokaatide palvel omavaheliste kutsetüüde lahendamine, advokaatide määramine kohtuasjade ajamiseks, mis aetakse advokaatide poolt, kes on hõivatud, eemaldatud advokatuurist, on surnud või mõnel muul põhjusel ei saa täita oma kohuseid, süüdistatavale esitatava arvamuse ja ülalve koostamine ning selle täitmine ja organisatsiooni varanduse valitsemine (§360).

Peetud koosolekult kohta kirjutatud protokolle ja otsuste äratrykid saadab Õukogu esimees apellatsiooniinstantsi esimehele ja -prokurörile (§368). Viimane võib seadustikkuse kaitseks avaldada viie päeva jooksul protesti kõrgemale Õukohtusse (§370). Igale advokaadile kaebuse saamise õigus kestab nimme päeva (§369).

Advokaatide Õukogu pendumisel või mil viimane ei saa oma kohustusi täita, lähevad Õukogu ülesanded kutsetegevuse järelevalves

ja advokaade arendamisettepanekute otsustamises üle Apellatsioonikoja esimehele (§ 376).

Advokaade distsiplinaarvastutus

Advokaadid vastutavad distsiplinaarkorras ametijuhendeis ette nähtud kohuste täitmise ja tegemise või nõuetekohase mitte, mis ei ole vaadeldavas advokaadi asjas (§ 377).

Samas menetlusaluses toimikus tuvastatud kriminaalmenetlus peatab distsiplinaarvastutuse rakendamise kuni kriminaalkohtuasja lahendamise lõpuni, mitte ei nõuta seda (§ 378). Distsiplinaaralgatamise vastutuse kohustuse täitmise osas on üks aasta (§ 379), muidu tegemise või nõuetekohase asja üks aasta (§ 380). Sealjuures distsiplinaaralgatamise ei saa täitmata enne, kui samas asjas kriminaalalgatamise (§ 379).

Distsiplinaarvastutuse rakendab Advokaade Nõukogu (§ 381), alustades menetlust vastavalt initsiatiivist, kohtu- või teiste valitsusorganite

teadaandel või eraisiku nõudmise põhjal (§ 382).

Kõrgkohus võib süüdistatavalt nõuda kümnepäevase tähtajaga (§ 383) kirjalikku seletust ja võib kellata ära advokaadile tutvumise asja lõpetamiseni (§ 387).

Asja selgitamisel võimaldab tõendite abil ja tunnistajate ülekuulamisega (§ 392), et Kõrgkohus distsiplinaarotsuse, millega karistusredel on seaduses nimetatud järgmine: hoiatus, noomitus, rahatrahv kuni 3000 krooni, keeld täita advokaadi kohuseid kuni ühe aasta jooksul ja advokaadi nimekirjast välja arvamine (§ 395). Nõuab esimese karistuseja võib ühendada (asendada) paariisse valmistõrjuse ärajätmist kuni kolme aastani (§ 396).

Rahatrahvi nõutakse sisse Kõrgkohu esimehe taotluse kirja põhjal vahtake distsiplinaarasja asjaolude kohta. Sissenõutud rahatrahvist pool läheb riigikassasse, teine pool nimetab advokaatkonnale (§ 397).

Motsercuse otsuse võinoga esimees saadab nimme päeva jooksul karistatule, õpilaatsioonijaja esimehele ja -prokurörile (§399).

Õpilaatsioonida distsiplinaarkohtu määruste ja otsuste võib nii karistatu (§401) kui prokurör päringuseks distsiplinaarinstantsile – Kohtumise Distsiplinaarkohtule. Adsonaade Võinoga esimehe kaudu kirjalikult nimme päeva jooksul otsuse saamisest (§402).

Kohtumise distsiplinaarkohus arutab kaebusi Adsonaade Võinoga distsiplinaarotsuste vastavalt kohtumise distsiplinaarasjade otsustamiseks nähtavale korrale (§403).

Esimese astmena otsustab kohtumise distsiplinaarkohus Adsonaade Võinoga liikmete distsiplinaarsüüdi, mille kohta kaebust tõstatavad õpilaatsioonijaja esimees või sama kohtu prokurör (§404).

Oma distsiplinaarotsuse saadab kohtumise distsiplinaarkohus Adsonaade Võinogale koos noogu distsiplinaarasjaga. Võinoga esimees saadab

õiguse edasi õigellatsioonikoja esimehele (§405), ja võimaldab esitada süü kohtumise distsiplinaarkohta otsuse kui ka edasikaebamata või protesteerimata advokaadile kõikuvaja distsiplinaarkohtuotsused omanoda kohtumisõiguse (§406).

Distsiplinaarotsusi tasudab, kui advokaadi karistamise kohatuseja, noomituseja või rahatrahviga — advokaadi kõikuvaja esimees, kui aga karistatakse muuleja tähtsa oma kohuseid või ametialaseja advokatuurist, siis õigellatsioonikoja esimees (§407).

Distsiplinaarmenetluse kulud tasub karistatu, õigeksmõistmisel või kui karistatu ei jõua kulusid tasuda, tasub advokatuur (§409). Distsiplinaarkaras karistatud advokaadi nimekirja peab õigellatsioonikoja esimees (§410).

Kuna advokaadina saamise tõttu arvelt kohtumise eesõiguse tõttu lahkuseja, kaotatakse vannutatud advokaadi-abid ja eraadvokaadid (§456).

Lätt

Läti advokatuur

Korralduskeem

* Kohtulik organ

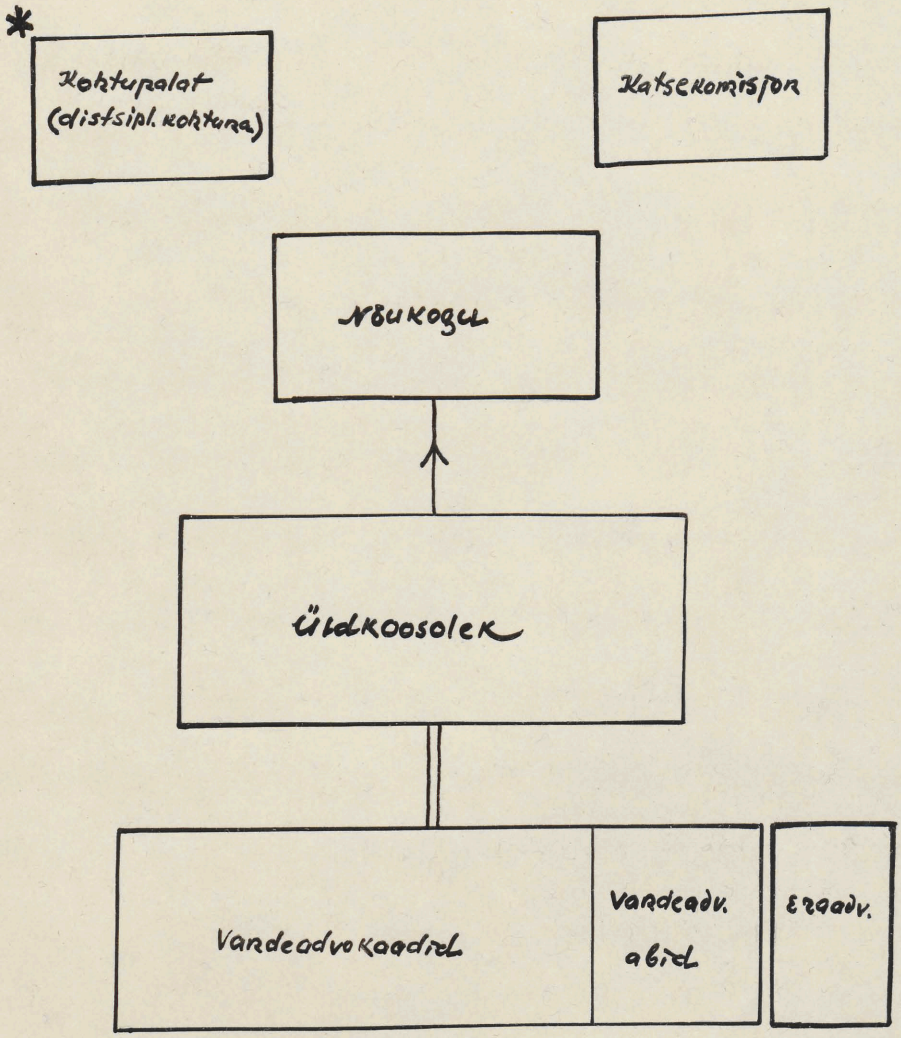

Läti advokatuuri korraldus sarnaneb Läti kohtukorraldusele seaduses, mis on antud 1924. a., advokatuuri puudutavas osas aga muudetud ja täiendatud kohtukorraldus seaduse 1935. a. muutmisseadusega.

Märkus

Läti advokatuur organisatoorselt ei erine palju Eesti vastavast raamistust, mida oma fundamentsioonilises on ta siiski mõnes lähedasem Leedu vastavale organisatsioonile. Rajatud personaalsele printsiibile, teotseb ta samuti avalikõiguslikul alusel üleorganisatsioonina, ent tema omavalitsusõigus on mõnes eeskirjas Eesti omast ja lähemb Leedule.

Seda just kohtunõustri lasaulatuskus kompetentsis suvalise interventsioonõigusega advokatuuri organite antude suhtes.

Üldalused

Advokaadid ensuvad Läti vandeadvokaadus, vandeadvokaadiabidus ja eraadvokaadus.

Vandeadvokaadid Läti noutause kingimusina, et nad olusid Läti nõukondluses, üle 25 a. vanad, valdasid läti keelt sõnas ja kirjas ning omandid nõuetema juriidilise hariduse, olgu see siis Läti ülikooli lõpetamise näol, või ka enne 18. novembrit 1918. a. vene või mõne muu riigi ülikooli lõpetamise, mispuures viimase tunnustamise toimub vaid siis, kui Läti ülikooli õigusteaduskond tunnistab välismaa ülikooli vastava teaduskonna eriõiguse samaväärseks (§280 2).

Vandeadvokaadiks võib vastu võtta sellise, kes on olnud vähemalt viis aastat:

kohtunikuna, prokuratuuris või mõnes muus kohtuasutuses, kus ta võis omandada juridilisi teadmisi ja oskusi. Samuti on olnud juurdunud või abse rühkses või omavalitsuslikes asutuses ja vandeadvokaadide abse, kes viie aasta jooksul on ajanud nõuetava hulga kohtuasju, sooritanud advokaadi Põhikirja poolt ettenähtud töö ja õiendanud advokaadi eksami.

Peale loeteldute on Läti ülikooli õigusteaduskonna õigusõpetajad omavad sama õigust (§280²).

Vandeadvokaadi nimekirja ei või aga kanda isikut, kes on tunnistatud kohtuotsusega maksujõuetuks, seisavad uurimise või kohtu all süüdistuse pärast, millede äärvardava karistusena on seadus finantsilise õiguste kaotamisega vangimaja, ka siis mitte, kui neil, kuni on süüdistused vabanemiseni algamise või lõpetamise hetkeni, või karistuse

vandusest vabastatud armuandmise või amnestia puhul. Samuti ka mitte need, kes on vallandatud kohtuotsusega riigi- või omavalitsuse teenistusohust, või kord juba välja heidetud advokatuurist, ka mitte õigusteadlasi, kelle advokatuuri astumise palve on nõnda kaua tagasi lükatud tagasi mittevastavusest põhjustest. Ei saa sõtta vastu ka need, kes teotsevad mittealalise ühenduse advokaadi võimuga ja kohtumõistmise raskusmisel advokaadi funktsioonega on sobimatu, seni, kuni nad ei loobu ühendatamatust mittealalast, samuti need mitte, kelle kohtupalati ülemnõukogu lükkab tagasi 3/5 häältearvamusega, või kes on riigi- või omavalitsuse teenistuses, exclusive juristnõunikud ja õppejõud kõrgkoolides. Riigi- ja omavalitsuse teenistujad võib aga advokaadi võimuga kohtumõistmise nõukogu erandkorras võtta vastu vandeadvokaadiks (§ 280 3).

Need, kes on juba vandeadvokaadina vastu võetud,

need nelle juures kõigem ülemuse loetelusse häirest, herdetavast advokatuurist väljajätmise (§280 5).

Vanemuise seltsi aastapäeva pidustuse on tõestatud 22. septembril 1934. a. seadusega, mis nelab nõutust muude eraadvokaatide loobade väljaandmise (§406 1).

Advokaadi vastutõtmine

Advokaadi tegevusele vastav juurat eeldab advokaadi kõrgendatud palve vastutõtmisega advokatuuri (§280 6). Sealjuures on vajalikud asjaolud tõendatavad nõrgi elulookirjeldusega, mis nõuetekohase tõendamisega on vajalikud soovitusallkirjad (§280 7).

Nõukogu saadab palve edasi kohtupalatile, mille, arvestades prokuröri arvamusega, saadab enne nõusoleku palve tagasi nõukogule. Viimane saadab nõrgele advokaadile teate palju soovavalti-

vest ning ootab nahe nädala jooksul uuele avaamust. Avaamiste soodusel võtab Põõnoja sooviavaldaja advokaadi vastu ja informeerib sellest kohtejuhatajat. See võtab vastuvõetud advokaadilt järgmise vande:

> Vannun olla truu Lahmaale, täita täpsalt ja oma parima arusaamise ning veendumuse järgi riigiseadusi, avaldada austust kohtute ja ülemate võimude vastu, mitte ryytata ega kohtuis räägida seda, mis võiks tuua kahju riigile, ühiskonnale, perekonnale ja kõikidele, ainult täita enese peale võetud kutsekohustusi ja näitega oma kaaslasele hoiu, mõõdukuse, et mina oma tegevuses vastutan seaduse ees. (280 31)

Pärast vannet nimetab Põõnoja vastuvõtust Valdõõas Väestnesiis ja informeerib sellest nõuki kohtuasutusi (280 32).

Advokaadi õigused ja kohused

Advokaadi reglementeeritud õigused ja kohustused

Läis üldsuvad Eesti ja Leedu advokaadi õigus-kohuste riigelduses esitatud printsiipega. Kehtib seegi sala-duste pidamise kundus ja protsessis esmaste õigusta omandamise reeld, mis esmeda ülemaste ja alamaste suguluste, vendade ja õdede, omade ning õdede vastu, mis olla mõlema poole esindajaks samas protsessis, mis enaldi erilaadselt presumtsiooni esmab mis, võtta enda peale asjaajamist või nõu-seja kohustusi mes departemangudes või rajoonis, mes kohtus kohtumõnna või prokuröörina esmab advokaadi abinaasa või sugulased otsejoones astme piiramiseta, külgjoones esmese kolme astme sugulased ja esmese nahe astme hõimlased.

Organid

Advokatuuri organiks on advokaadi ülevaatleku ja Advokaadi Nõukogu. Eesti advokatuuri

funktsioone täidavad Võrnoqu ja kohtu ruumides olelevad kohtulikud instantsid.

Advokaadi ülesanded

Advokaadi ülesanded on kaitsmised, mis toimuvad üks kord aastas Advokaadi Võrnoqu nõukogu koosolekutel ja erakorralised, mis leiavad aset vajaduse järgi.

Ülesannete kompetentsi kuulub Advokaadi Võrnoqu lõunate arve määramine ja tähtaja ja lõunate ning esimehe valimine, Võrnoqu koostatud aastaaruande ja -eelarve ning vandeadvokaadi abide ettepanekutega aluste nimetamine.

Üldkoosolek saadab oma koosolekuprotokolli ühe nädala jooksul kohtumõistmise ja kohtupalati prokuröri.

Adrenaade Nõunoqu

Adrenaade Nõunoqu moodustub ülevaatuse poolt määratud arvul valitud liikmest. Kui ülevaatusele, vaatamata tähtaegsele nõudele, ei ilmne üle 1/3 noqu adrenaadist, peab ta ärakutsumisest ja sel puhul päev vana Nõunoqu edasi tööks aastaks.

Peale valimisi astub Adrenaade Nõunoqu ametisse nale nädala jooksul. Enne seda võib aga kohtuminister käskkirjaliselt ülekuulata nõunoqu liikmeid, nii na noqu Adrenaade Nõunoqu. See õigus jääb talle „riiklikul kaalutlusel" isegi hilgem, Nõunoqu tegevuse ajal.

Seab ülesande lõpetada nõukoguse Nõunoqu, et ta tegevus selle tõttu nannatab, nutub Nõunoqu koosseis uue ülevaatusega, mis nõukogu valimisega asendab väljalangenud nõunoqu liikmed.

Kohtuminister, nõukogu noqu Adrenaade

Nõunogu, kõik anda ühiskonnale advokaatide õigusabi. Selle Nõunogu asemel sellele nõuab funktsioone.

Advokaadi Nõunogu on advokatuuri juhtiv ja kaitsvaatev organ. Ta kõtab vastu advokaate ja peab nende nimestiku, ühtlasi valvates advokaadi nuttealalase tegevuse järgi ning juhtides ab.de nuttealalaustust. Ta annab na abidele välja tunnistusi, mis võimaldavad nõukogude õigusist alamaks nõukumistantses. Määrab advokaate vaimsõigust omavate ühiste ja seisuguste advokaadi asendamiseks, nes surma, haiguse või mõne muu tegevust takistava põhjuse tõttu ei saa viia temale usaldatud ülesandeid lõpule.

Nõunogu otsuste peale võib naivata edasi kohtegalatkle nahe nõdala jooksul. Kohtupalat, lahendades edasikaebusi, teeb vastluseotsuseis lõplikke otsusi.

Distsiplinaarvastutus

Distsiplinaarmenetluse korraldab Advokaadi Nõukogu, olgu selle algatajaks kohtupalat, kohtupalati prokurör, eraisik või Nõukogu ise.

Selgitanud tavalises distsiplinaarmenetluslikus korras distsiplinaarsüüteoasja, määrab ta selle esimesi järgmisi ravistusi: hoiatus, noomitus, advokaadi staatusest tema kohta, millalt seaduses nimetategevuse endises elukohas nimi nõlme aastani, nimetategevuse keeld nimi ühe aastani ja lõpuks advokaatkonnast väljaheitmine.

Kui advokaadile on juba kaks korda määratud kaks esimest ravistusliiki, siis nõukandal korral rakendatakse automaatselt nõukandat ja neljandat ravistusliiki: kahekordsele nimetategevuse ajutisele keelule järgneb nõukandal korral sama ravistuse asemel juba ülima ratsio- advokaatkonnast väljaheitmine.

Distsiplinaarmenetluse algatamatusel aegub tee distsiplinaarsüüteolsus nahe aasta jooksul.

Otsusest äraütlejad saadetakse kohtujalatsi prokuröörile ühe nädala jooksul. Viimase nõudmisel tuleb talle saata koguja tõimik. Prokurör võib esitada protesti otsusele nahe nädala jooksul kohtujalatsi ~~kohtujalatsi~~. Sama tähtaja jooksul võib naiseta ka nõustuda. Kohtujalatsi otsused asja lahendamisel on lõplikud.

Kolme nõuguja distsiplinaarkaristuse rakendamisest teatab Nõunoguja otsusest Senatile, kohtujalatsile ja ringkonnaohturile. Autonatumust välja heitmisest teatab Nõunoguja ka Valdības Vēstnesis.

Vandeadvokaadi abid.

Vandeadvokaadi abide suhtes on kehtivad samad

usalduse ära võtmise või vandeadvokaadi eneseülesannete täitmise ajutise peatamise kohta.

Patrooniks võib olla vandeadvokaat, kellel on vähemalt kolmeaastane vandeadvokaadi praktika. Abiks võib pidada vandeadvokaat ühe, kõige enimalt kuni kaks.

Advokaadi kõigepealt võtab vandeadvokaadi abiks vastu kuni viieks aastaks, määrates enne kõnealuse vastuvõtuotsuse andmist, milleks nõusoleku justiitsminister. Eesõigusi advokaatkuni pädevusest omab see, kes vastab sobivuselt enam (kõrgele) usaldusväärsuse tõendamisele, olgu selle üle kas ülemuse otsusele või mõnele muule viisile vaidlustamata vastavuses. Numerus claususe printsiip on selge Läti teoreetilist leidnud.

Vastuvõetute nimestikku võib justiitsminister vajaduse, põhjendades seda sobivuselt mittevastavuse- või ka põhiseaduslikult vastuolu põhjusel

osa vastuvõetud abidest. Pole ju seda nähe nädala jooksul teenud, avaldab Võnnogu linnavalitsus abide nimekirja Valdības Vēstnesis'es ühes rajoonide nimekirjaga, mis abi osutab teotsema. Lihtlasi informeerib Võnnogu linnavalitsus (sellest) nõukogu ja naiskaudadvokaate ning annab abidele näpunäiteid, kuidas neilt juhatuse tõotuse, kiirta nõuetekohaselt ja täpselt nõuki oma nõudmisi.

Abi, töötades ja õppides patrooni juures, ei või enne poole aasta jooksul ajada kriminaal- ega administratiivasju ülemõõdu mitte, kriminaalasju mitte ülevaatuses.

Pärast poole aasta mis Võnnogu võib lubada abil ajada kriminaal- ja administratiivasju patrooni edasvoltusel ja juhatusel rahunõukogu juures ja selle apellatsiooni instantsis, kriminaalasju üürgis nõukogu ülemaanõus ülemaanõus kriminaalkogus.

Kui abi on soovitanud nähe aastase praktika järgi abikatse Võnnogu poolt vandeadvokaadi

kulgest valitsev natsionalism, võõrkeelsete ühingute asutamine abiks koos ajakirjade ilmumise patrooni edasivõitlusega ja anda võimalus abiks valitsuse uuest patroonist ülemalasuvat ülemuhta.

Abi staaž on viis aastat. Selle aja sees ta võtab osa võõrkeele poolt määratavast konsultatsioonist, õpist ja testist abi peale pandavast kohustusest.

Ei võeta abi peale vähemalt abistaaži kahe aasta jooksul vastu vandeadvokaadiks, määrab ta ärjuse edasises määramises.

Poola

Poola advokatuuri

rakingu skeem

* nõuandev organ

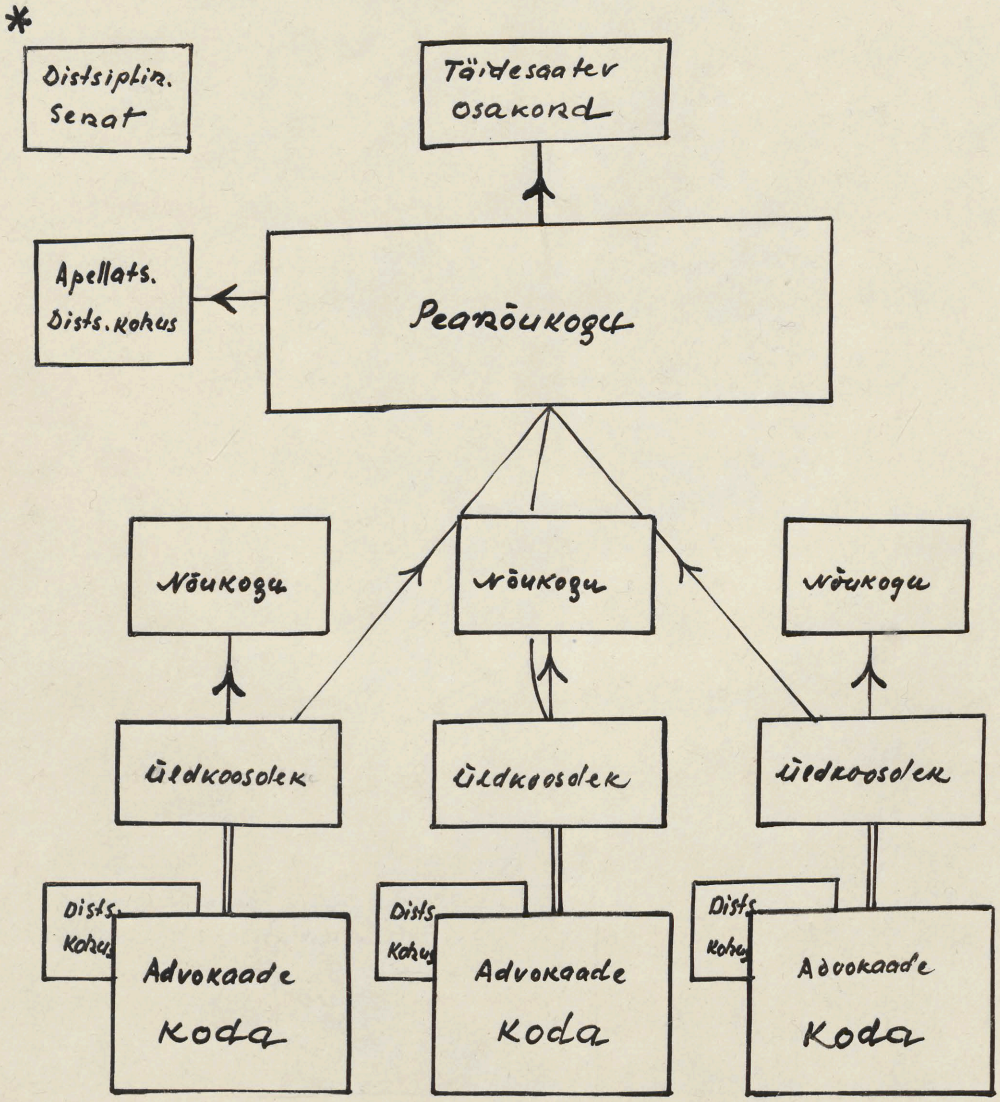

Poola advokatuuri korralduse aluseks on Advokatuuri seadus, antud Poola Vabariigi Presidendi määrusega 7. oktoobrist 1932. a., Seadusleht nr. 86, pos. 733.

Mõiste

Advokatuuri mõistelise määratluse Poolas on selgesõnaliselt antud §1: „Advokatuur on kutseline omavalitsuse ühik, mis valitseb ennast Advokatuuri seaduses ettenähtud ulatuses. Advokatuuri liikmeteks on advokaadid ja ajutsnandid."

Sellesisu ja mõistelisest on üsna lähedane Eesti advokatuurile, õieti Eesti 1938. a. Advokatuuri seadus ongi mõnes suhtes mõjustatud Poola vastavast regulementatsioonist. Erinevusi on aga ravingu elukohtuses,

muna Poola riigi ruumiline ulatus on õigusnõu advokatuuri jagamist territoriaalseteks allüksusteks. Nii § 2: „Iga apellatsiooni-kohtu asukohas on advokaate nõuda, mille territoriaalne tegevusrajoon ühtub apellatsioonikohtu omaga."

Üldmäärused

Advokatuuri omavalitsuse tegevusalase ruumilised piirjooned eneseorganiseerimise põhimõtted: advokaadi ja advokaadi-abiliste nimekirja koostamise põhimõtete kindlustamine, advokatuuri liikmete ametialase tegevuse järelevalvamine, samuti advokatuuri asjaajamise aluste väljatöötamine, distsiplinaarkohtu pidamine, vahekohtu pidamine teiste riikide kõrgeima advokaadi või advokaadi ja kliendi vahel, advokaadi-abiliste nõuetekohasuse juhtimine, raiskamise ja poolte esindajate nimetamine enda seast, nagu administratsioon,

tema varanduste valdamise ja vastastikuse abi organiseerimise ning õiguse neutsealaliste huvide naitsemise (§3).

Advokatuuri esindajaks on Advokaadi Peanõukogu, mille asukohaks on Warssavi. (§4) Ta otsab, samuti teised advokaadi nõjad, juuridilise iseloomu õigusabi (§6).

Koltuminister advokatuuri asjaajamise määrab advokatuuri organite poolt tarvitatava pitsati kuju ning vapi, advokaadi riietuse kohtupidamisel ja advokaadi tasu neutsealase tegevuse eest (§8).

Advokatuuri vastutustundlikud ülesanded

Advokaadi ametiga seotud tasutasu suurid, mis on Poola kodanikudusest ja omavad täielikult õiguslikud- ja kodanikuõigusi, mis valdavad poola keelt sõnas ja kirjas, on lõpetanud ülikooli õigusteaduskonna ja sooritanud Poolas eksamitud ek-

samuti, kõi tõmmi advokaadi-abinatsioon, sooritamis advokaadi-eksami (§9) ja lõpuni vastab ka nõuetele tingimuste, kegaalsõnastuses „kel on õigus nõuda vastuvõtmist" (§9²).

Abinatsioonist ja advokaadi-eksami sooritamisest on vabastatud vähemalt viis aastat kohtunikke, prokurõri, prokurõri abi või allprokurõri kohal üld-, sõja- ja administratiivkohtus tõmmul isikut, kes ei või aga viie aasta jooksul peale tõmmistuse lõppemist ametis olema samasse piirkonda, kus oli nende viimne tegevus. Vooder ei või aga prokuratuuride kohta, mis annab apellatsioonikohtut (§10).

Sellest on vabastatud ka Poola kõrgemate õppeasutuste õigusteaduse professorid ja dotsendid, Poola riigiprokuratuuri ametnikud, kes on olnud peale referendieksami sooritamist vähemalt viis aastat referendi tõmmistuses ja need, kes vastavad kohtunike ametikohale esitatavatele tingimustele ja kes on vähemalt viis aastat tõe-

nimel õigusteadlase iseloomuga riigi referendaari teenistuses (§11).

Enne nutsealalse tegevuse alganust on advokaal kohustatud täitma ühenaste mausu ja nõuroge denaani eesandma järguse tõotuse:

> Juhtuma riigi heaolust ja advonaadi seisuse auväärilsusest, tõotan pühalmult täita advonaadikohuseid uoosnõlas seadustega ja õigusega, pühendades end neile roge muga, austades või must ning emast oma tegevuses lastes juhtida südametunnistust ja autundest (§12).

Advokaade nimekirja mõtlerõtluse peale võib kaebata nahe kuue joousul kõrgemase kohtuse, milline lahendab kaebuse lõplemult (§13).

Advonaade nimekirja nulgemist eluuruis piirnoruis võib kohtuuniester määruse andmise tul, enne äranimulates Advonaade Peanõunoge arvamuse, nõuda, et tades antis ra lähema selituse sammamuse motiivide kohta (§14).

Advokaadi kohustused ja õigused

Lähtudes tööturu antud käitumisprintsiibist, on advokaadi tegevus seaduses määratletuna „juriidilise nõu andmine, juriidiliste aktide koostamine ning kodanike esindamine kohtus ja ametasutustes" (§ 16).

Juriidilist abi ei või advokaat anda juhul, kui ta seda on teinud samas asjas juba teisele poolele, või on võtnud sellist osa avalikust võimu esindajana (§ 17).

Asjaajamise peab advokaat kohtus selles piirkonnas, mille kohta ta nimetab. Eitamisel teise kaja piirkonda nimib teadaande esitamisega nimetatu kohale (§ 22).

Kaks pannes kohtusi peab advokaat vähemalt kahe nädala jooksul esindama klienti, kui seda pole varasemini võtnud ükskõik milline teine advokaat (§ 18).

Kliendi poolt esitatud dokumente on advokaat kohustatud alal hoidma viie aasta jooksul peale viimase asjatoimetuse (§ 26).

Advokaadi nimetust ei või sõduda alalise registreerija

teenistusega, exclusive ministri, ministrabi või Paola nõukogu õppeasutuse professori ametiga, samuti mitte tegevusega toostuses või kaubanduses, exclusive juriskonsuldi amet. Ministri või ministriabi funktsioone täites natsustab aga advokaat mitteealalise tegevuse (§29).

Kohtuvõistlusel kannavad advokaadid ametiriietust ja baretti (§28).

Advokaadi kodade moodustamine ja tegevus

Advokaadid, kelle asupaik on ühe apellatsioonikohtu piirkonnas, moodustavad advokaadi koja (§31). Koja organiks on advokaadi üldkoosolek, nõukogu ja distsiplinaarkohus (§32).

Advokaadi üldkoosolek peetakse koja nõukogu või ka nõukogu [olla] nõusolekul aastal vähemalt kaks korda

kinnis- või vajaduse korral korraldab eranõrvalne välisvaatluse. Peaaoosolekust osavõtt on aktsionäärile kohustuslik ja põhjuseta puudumine toob vahetahtsi loo sloti suunuses (§ 33).

Peaaoosolene kompetentsi kuulub aktsionäride nõukogu ja Aktsionäride Peanõukogu liikmete valimine, distsiplinaarkohtu liikmete valimine, nõukogu poolt esitatud aastaaruande ja arvete kinnitamine, kasu ja kahju jaotamise määra kindlaksmine ja otsuste tegemine nõukogu tegevuse kuulutamise üldasjus nõukogu või vähemalt kümne kaja liikme ettepanekul (§ 34).

Aktsionäride nõukogu tegevusalasse kuulub aktsionäride ja aktsiate nimekirjade pidamine, uute aktsiate juhtimine ja jäägiaktsiate, kinnistamata vahetehtu pidamine, pooltele esmaväljaste kinnitamine ning aktsionäride nõukoosolekute kutsete saatmine (§ 37).

Nõunogu koosneb kuni kolmesaja liikmelisis kodades üheksast, kolmesaja kuni tuhande-liikmelisis viieteistkümnest ja üle tuhande-liikmelisis kodades üheksateistkümnest liikmest. (§ 38) Sealjuures passiivse valimisõiguse nõunogusse omavad vähemalt viis aastat nimekirjas seisnud advokaadid (§ 39).

Nõunogu valib enese keskelt nõunogu esimehe ja juhi - dekaani; selle abi, sekretäri, laekahoidja ja distsiplinaarkohtunikud.

Peale konstitueerimist teatab nõunogu oma koosseisust kohtuministrile, vastava apellatsioonikohtu esimehele ja Advokaatide Peanõunogule. Nõunogu koosseis kuulutatakse välja kohtuministeeriumi Ametlehes (§ 40).

Nõunogu otsuste peale on igal otsusest puudutatul õigus kaevata edasi ühe kuu jooksul Advokaatide Peanõunogule, millise otsustab kaebeasja lõplikult (§ 43).

Advokaatide nimekirja pidades teatab nõunogu

muudatusest kohtuministrile, kes nimetab sellest kohtuministeeriumi ametnikke.(§45) V, mis on seotud asutatava advokaadi surma korral, survalsel lahkumisel, distsiplinaarkohtu otsusel, Poola kodakondsuse kaotamisel, kohtuotsuse põhjal vastavate õiguste kaotamisel, tema poja piinamise asjaolude põhjal vangi (vaimse) tõrjumisel, mis takistab advokaadi kohuseid täita (§46).

Advokaadi Peanõukogu

Advokaadi Peanõukogu koosseisu nimetavad valdavas häälteenamuses üle riigi asuvate advokaadi ülesvoolude poolt valitud liikmed. Kaks neist viiest liikmest valitsevad à vaus liiget, teised igal järgnevalt täisarvulisel liikmelt à vaus liige rohkem. Varsavi apellatsiooni-kohtu piirkonna advokaadi nõda valib vähemalt neus liiget.(§47) Valimisõigust Advokaadi Peanõukogusse omavad vähe-

mält nimme aastal nimetatav seenior advokaadid (§ 50).

Advokaadi Peanõukogu kompetentsi kuulub advokaadi nõukogude tegevuse järele valvamine, nõukogu otsuste edasikaebuste lahendamine, advokaadi distsiplinaarasjade ühinenguste aluste välja töötamine ja ajalehtede nimekirjade organiseerimine, advokaatkonna aasta-eelarve kinnitamine, tähendatud aga ühine koja osa otsuse ning kohtuministri nõudel seaduselnõude kohta arvamuste avaldamine (§ 48).

Koostöövormina Peanõukogu koosseisust informeerib kohtuminister kuulutab selle Kohtuministeeriumi Ametlikes (§ 51).

Advokaadi Peanõukogu täitmise ja ettevalmistamise organiseerib Tartu Osakond. Selle koosseisu kuulub Peanõukogu esimees ja ühekaa Peanõukogu enese poolt valitud liiget, neist vähemalt neli peavad asuma Harjumaal (§ 52).

Oma ülesannete omavahel otstarbet informeerib Peanõukogu ühtlasi advokaadi nõukogusid ja (§ 56)

järelevalves nõmaste üle kohtab ja nõunoguse otsusi seaduses ülesannetel või oma pohustuste ebaõigel tõlgendamisel (§57).

Riiklik järelevalve

Riiklikku järelevalvet administratsiooni üle teostab haldus pohtuministri nimel.

Kohtuministeer, saades administratsiooni Peanõunogult nõuete administratsiooni organite koosolekute protokollid ja tegevuse aruanded (§58), omab Peanõunogu ja nõunogude suhtes samasuguseid järelevalve ülesandeid nagu Peanõugu nõunogude suhtes (§59). Kohtuministril on aga peale selle õigus eranoralsel juhtumeil, mil Peanõunogu või nõunogud oma tegevusega halvavad avalikku korda või -julgeolekut, saata need kaasli ja vastavate funktsioonide täitmist ajutiselt nende ülesannete poolt delegeeritud si-

kuule kohtumine hulgast. Lines valmisel täismuul nolme nime joonsul. Kohtumisest järelvalve otsused on lõplikud (§60).

Distsiplinaarvastutus

Kohustust ülesastumine ja esinemine advokaadi ütlema vastu toob endaga distsiplinaarkaristuse (§61), milleks on: manitsus, määrus, rahatrahv kuni ühe aastani ja nimekirjast kustutamine (§62).

Distsiplinaarasjade otsustamisega on ette nähtud advokaadi koda juures distsiplinaarkohtud, milliste liikmete arv olenev koja suurusest (§67).

Edasikaebe instantsiks on Apellatsiooni distsiplinaarkohus Advokaadi Peanõukogu juures (§86), mis koosneb viiest Peanõukogu liikmest (§88) ning esimene distsiplinaar Senat Kõrgema Kohtu juures (§86), mille koosseisu kuulub kolm Kõrgema Kohtu liiget ja

ja kaus Advokaadi Peanõukogu liigelt. (§87) Viimane instants arutab sarnased asju, mis algatati kohtu või arbitraažiotsuse tõendamise puhul või mis protokollis osa selle arutamisest muja distsiplinaarkohtus või eriõigusapellatsioonis (§86).

Menetlusmuust mõjest, mis sisuliselt kui ka vormiliselt, ei erine Poola distsiplinaarkohtupidamine oluliselt ega iseloomustamist tõsiste, väärteoliste riigevastasest menetlusest.

Advokaadi-ametnandid

Advokaadi-ametnande nimekirja kantakse need, kes vastavad advokaadile pööstatud haridusnõuele ja kõrblaiele kõrgmuste nõuq ja kes on patroonil, (§99) kellel võib olla vähemalt viie aastase staažiga advokaat, nõusolnud, võtta ametnanti praktikale (§100).

Enne advokatuur-ametnatsiooni tõstamist annavad

on aplsnant kohustatud andma denaani ees järgmise tõotuse:

> Juhtuma reegi headust ja advokaadi seaduse auväärsust, tõotan pühalikult täita advokaadi-aplsnandi kohuseid noomõlas seadustele ja õigusega, pühendades end neile nagu ennegi, austades võimuid ja patrooni ning ennast oma tegevuses lastes juhtida väärikusetundest ja aususest (§101).

Aplsnatuur kestab viis aastat (§103) ja sellele tootaniku patrooni otsusel juhtumisel (§105).

Aplsnant võib oma patrooni asendada kohtuis ja ametasutuses, exclusive apellatsioonikohtud, kõrgema Administratiiv-Tribunaali ja kompetents-Tribunaali kõrgem kohus, patrooni nõusolek volituse ja vastutusel. Esmajaus linna- ja töökohtuis võib aplsnant olla peale viie aastat nestnud aplsnatuuri, ringkonnakohtuis peale vähemalt kolmeaastast aplsnatuuri (§107).

Aplsnatuuri ajal lõpetamisel võib aplsnant

sooritada vastava piirkonna nõunoja ensamino-
nsipooi ees, kuhu ta on nimekirja kantud, advokaadi
ensami. Kahekordsel ebaõnnestumisel sooritamatsel
võib ensaminonsipooi luba anda veel kolmanda katse (§ 108).

Advokaadi ensam seisab suunõukogu ja kiryalnus
vastavuses rajatavate juriidiliste alade eeskirjadega
nõukogude (§ 111).

Ensaminonsipooi nimetab esimehena nõunoja
dekaan või selle abi, liikmeteks kaks vastava ajal-
latsioonnohtu esimehe poolt delegeeritud apellatsioo-
ninohtu kohtunikku ja kaks advokaadide nõunoja
poolt delegeeritud advokaati (§ 110).

Koja distsiplinaarasjades võib apelleerida volikogu,
mõnd tal pole seal õigust teha ettepanekuid ega
hääletamisõigust (§ 113).

Kohtuvõi esimees ei kanna apelleerimisõigust (§ 112).